Doğan Kardeş

Ocak 1963 ★ 125 Kuruş

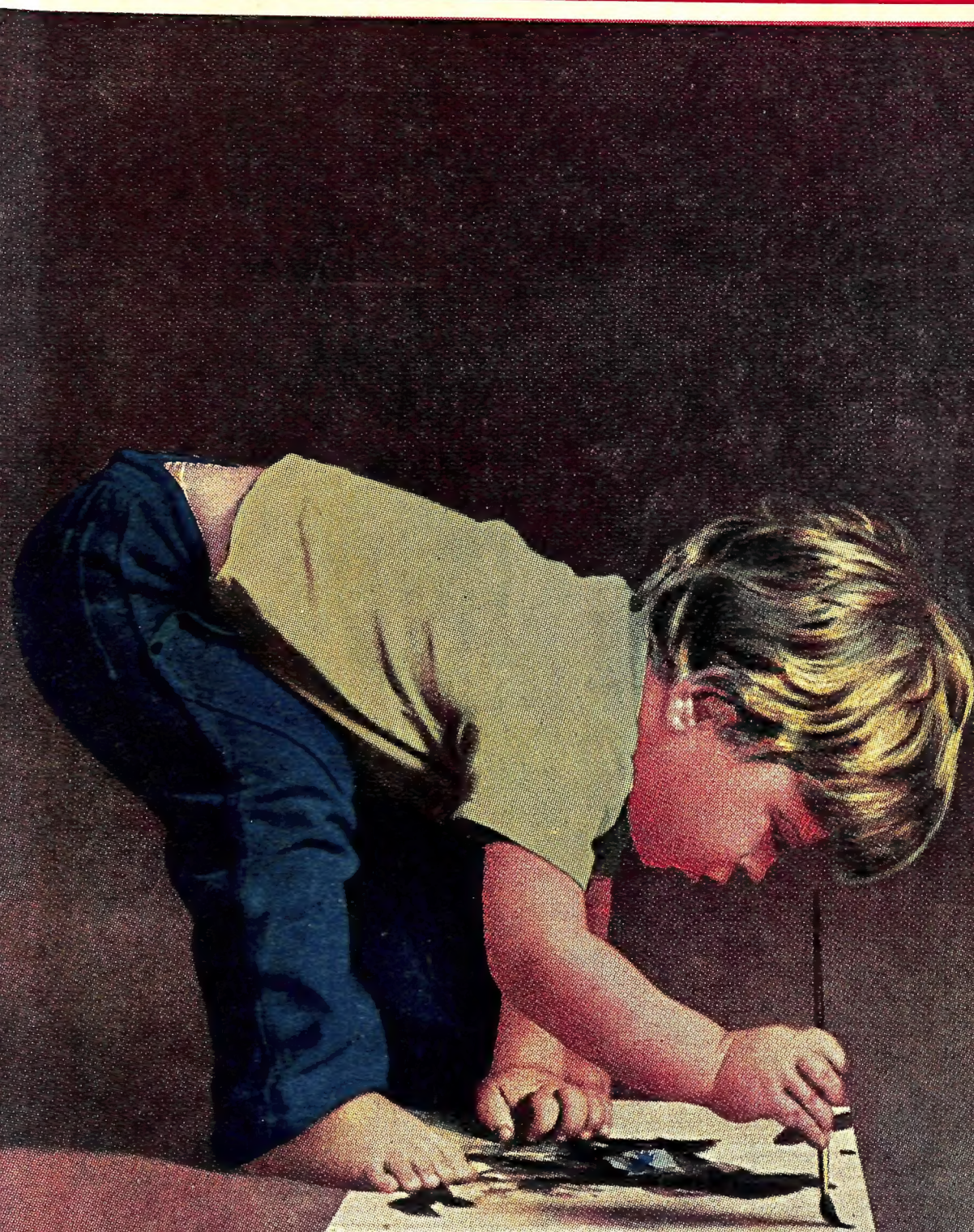

MEMO DAYI

Buz üzerine patenle imza atmayı öğrendim.
Bak, evlât. Ne kadar kolay!
M.O
O..O..
M...

O...
O...
Gördün mü olanı! İmzamı nasıl bitireceğimi öğretmemişlerdi.
Dayıcığım sen birkaç defa O'nun üstünde gidip gelirken. Biz de bir şeyler düşünürüz.

Birkaç defa daha tekrarlıyacaksın. Aklımıza bir çare gelmedi.
İmzanı bitirme yolunu yine sen kendin buldun!

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Sayı : 526 Ocak 1963

•

Kuruluşu: 23 Nisan 1945

Fiatı: 125 kuruş

•

Aylık çocuk dergisi ✱ Sahibi: Kâzım Taşkent ✱ Yazı İşlerini fiilen idare eden: Vedat Nedim Tör ✱ Yazı İşleri bürosu: Galata, Kuledibi, İlkbelediye Caddesi, Küçükhendek sokağı No. 27, Kat 1 ✱ Mektup adresi: Posta Kutusu: 217 - Beyoğlu ✱ Yazı İşleri için telefon: 44 74 37 - 44 05 39 ✱ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler, Divanyolu Klodfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✱ Yayınevi ile mektuplaşma adresi: P. K. 1146 İstanbul ✱ Yayınevi telefonu: 27 34 54 ✱ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ✱ Yurt dışı iki misli ✱ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ✱ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✱ Basıldığı yer: Tifdruk Matbaacılık Sanayii A. Ş. Basımevi

Dergimiz «Basın Ahlâk Yasası»na uymayı taahhüt etmiştir.

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları
YAPI ve KREDİ BANKASI
nın kültür hizmetlerinden biridir.

Yeni Yıla Girerken

Sevgili kardeşlerim,

Bu sayımızla 1963 yılına girmiş bulunuyoruz.

Demek, koskoca bir yıl daha geçmiş. Biz de bir yıl daha ihtiyarlamışız.

Yeni yıl hepimize iyilikler, sağlıklar, güzellikler getirsin.

Herkes yeni yıla girerken birşeyler yapmayı düşünür. Hepimizin kendimize göre bir takım dileklerimiz, plânlarımız, programlarımız vardır. Meselâ, bir arkadaşım, yeni yılda yağlı boya resim yapmayı istiyor. Bir başkası piyano dersi almak, bir diğeri Almanca öğrenmek, yine bir başkası satrançа başlamak, fotoğraf çekmesini öğrenmek, kütüphanesini zenginleştirmek, seyyahat etmek, bir tanesi de hiç hasta olmamak. Sonu gelmez bu isteklerin. Benim de en büyük dileğim sizleri daha çok memnun etmek, beni seven kardeşlerin sayısını çoğaltmak.

Ben, hepinizin 1963 yılında bütün dileklerinizin yerine gelmesi için dua ediyorum. Siz de benim sizi daha çok memnun edebilmem ve Doğan Kardeş okuyucularının çoğalması için dua ediniz!

Doğan Kardeş

SON DAKİKA

Dergimiz tam baskıya verildiği sırada «DOĞAN KARDEŞ ÇOCUKLAR ARASI SATRANÇ TURNUVASI» nın sonuçları belli oldu. Finale kalan üç kardeşimiz kendi aralarında oynadıkları oyunların sonunda şu dereceleri aldılar :

1 inci Hasan ORAL

2 nci Aysun KUBİLAY

3 üncü Ceyhun GÖKSUN

Doğan Kardeş birinciye 500 liralık, 2 nciye 300 liralık, 3 üncü'ye de 200 liralık ikramiyeli Aile Cüzdanı hediye etti. Turnuvaya katılan bütün kardeşlere de Doğan Kardeş Yayınlarından birer armağan verildi. DOĞAN KARDEŞ kazanan kardeşleri candan kutlar, bütün katılanlara da teşekkür eder.

Görünmez Davetiye

KOCAMAN bir odada tek başına yatan minik bir kız vardı. Bazen gece yarısı uyanır, tekrar uyumaktan başka yapılacak birşey olmadığı için canı çok pek çok sıkılırdı.

Bir gece yine uyandı. Fakat bu defa tekrar dalmağa çalışmadı. Kalkıp yatağının içinde oturdu. Pencereden içeri süzülen ayışığını seyretmeğe başladı.

Bu sırada «pat» diye bir ses duydu. Pijamasının en üst düğmesi kopmuştu. Fakat düğme yatağın içine düşeceğine yavaş yavaş havaya yükselmeğe ve pencereye doğru ilerlemeğe başladı. Pencereden çıkar çıkmaz olduğu yere yapışmış gibi havada durmağa başladı. İnsana elini uzatınca onu oradan alabilecekmiş gibi geliyordu. Küçük kız yatağından atladı pencerenin önüne gitti. Uzandı fakat bir türlü düğmeye yetişemedi. Bunun üzerine pencerenin pervazına çıktı Oradan düğmeyi yakalamak için sıçramaya başladı. Bir ara dengesini kaybetti. Yere doğru kayarken etrafına bakındı. Düğme kayıplara karışmıştı sanki Bahçedeki yolun iki yanındaki ağaçlar arasından süzülen gümüş renkli ayışığı ortalığı iyice aydınlattığı halde, görünürlerde hiç bir şey yoktu Ortalık derin bir sessizliğe gömülmüştü. Küçük kız yolun üstünde durup ne yapacağını düşünmeğe başladı. Bu sırada kulağına ayak sesleri geldi. Hemen ağaçların arkasına saklanarak gelenin kim olduğunu merakla beklemeğe koyuldu.

İşin garibi ayak sesleri önünden geçip gittiği halde kimseyi görememişti. Yalnız bir adam boyu yükseklikte havada ilerliyen bir postacı şapkası dikkatini çekmişti.

Bunu olağan bir şey gibi karşılıyarak kendi kendine söylendi :

«Bu mutlaka görünmiyen bir postacı! Göze görünmez elbiseler giymiş. Ama şapka başkasının olsa gerek.»

Hemen ışığa, postacının kendisini görebileceği bir yere çıktı ve kendisine mektup olup olmadığını sordu.

Bir ses

«Evet» dedi. Sonra kızın eline görünmez bir mektup vererek çekilip gitti.

Göze görünmiyen bir mektubun ortaya çıkardığı en büyük güçlük okunmamasıydı. Bu yüzden küçük kız ne yapacağını şaşırıp kaldı

Biraz düşündükten sonra gidip en iyi dostuna akıl danışmağa karar verdi. Bu, bahçe kapısının iki yanındaki direklerden biriydi. Postacının arkasından kapıya doğru koşmağa başladı. Avucunu sımsıkı kapamıştı çünkü mektubu düşürmekten korkuyordu Bir defa kaybederse de bulması imkân-

sızdı. Direğe tırmanıp,

«Sevgili dostum» dedi, «Ne olur şu mektubu okumama yardım et.»

Sözlerini bitirir bitirmez mektup birdenbire gözle görülür hale geldi. Küçük kız kâğıtta şunların yazılı olduğunu gördü :

«Sevgili Minik kız,

Bu gece şatomuzda bir toplantı yapıyoruz. Eğlencemize senin de katılmanı istiyoruz.»

İşte hepsi bu kadardı. Kimden geldiğine veya şatonun nerede olduğuna dair en ufak bir ip ucu bile yoktu.

Küçük kız civarı çok iyi bilirdi. Etrafta bir şato olmadığından emindi. Yani kız yerde böyle bir şato bulunmadığını biliyordu. Ama pekalâ gökyüzünde olabilirdi. Çevresini iyice görebilmek için yüksek bir ağaca çıktı.

Ağacın tepesinde bir istasyon vardı İstasyondaki tren de kalkmak üzereydi. Kız hemen bindi. Tren gökyüzünde ilerlemeğe başladı. Kız öteki istasyonda indi.

İstasyondaki memurlardan birine :

«Amcacığım» dedi. «Bana şatonun yolunu tarif eder misiniz?»

Adam,

«Hangisine gitmek istiyorsun?» dedi. «Bu civarda dokuz şato var da».

Bunun üstüne kız ona elindeki mektubu gösterdi. Adam başını iki yana sallıyarak,

«Yavrum» dedi. «Bu şimdiye kadar gördüğüm mektupların en garibi. Olsa olsa şu garip şatodan gönderilmiştir.» Kıza yolu gösterdi. Çocuk şatoyu hiç güçlük çekmeden, eliyle koymuş gibi buldu.

Bu gerçekten de pek garip bir yapıydı. Kız ömründe bir benzerini daha görmemişti. Çünkü başaşağıydı. Bahçe kapısı taa tepede kulelerinin uçları da aşağıdaydı.

Kız şatoya baktıktan sonra kendi kendine şöyle bir düşündü :

«Buraya girmek için başaşağı dönmekten başka çare yok.»

Hemen bu akıllıca buluş için kendi kendini tebrik etti. Çünkü düşündüğünü uygular uygulamaz kendini şatonun kapısında bulmuştu.

Elini kolunu sallıyarak rahatça içeri girdi. Toplantı göz alabildiğine uzanan kocaman bir salonda yapılıyordu. Burada kadınlı erkekli göz kamaştırıcı bir kalabalık eğleniyordu. Herbiri ayrı ayrı göz alıcı ve parlak renkli elbiseler giymişlerdi. Kırmızı, mavi, sarı, pembe aklınıza gelebilecek her rengi görebilirdiniz orada.

Kız içeri girince hepsi birden ona döndüler, kendisini selâmlıyarak eğlencelerine katıldığı için çok memnun olduklarını söylediler.

Konuşurken yerde durdukları halde, dansederken tavana çıkıyorlardı.

Birisi gelip küçük kızı dansa kaldırdı. Birlikte tavana çıktılar ve avizenin etrafında döndüler, döndüler, döndüler. Adam bir ara kıza:

«Peki» dedi, «Sihirli İzin süresi sona erince ne yapacaksın?»

Kız adamın dediklerinden hiçbir şey anlamamıştı.

«Sihirli izin de ne demek?» diye sordu.

«Bu, şatonun başağı durmasını sağlar. Yalnız saat biri vurunca bu sihir de bozulacak.» Sonra çabuk çabuk :

«Bak, bak saat neredeyse bir!» diyerek oradan uzaklaştı.

Kız olduğu yerden kıpırdamadı. Kendi kendine :

«Ben burada kalıp ne olacağını görmek istiyorum» diyordu.

Saat biri vurunca ilkin etraftaki bütün insanlar

(Devamı S. 50 de)

DOĞAN KARDEŞ SATRANÇ TURNUVASI

«Doğan Kardeş» in Türkiye'de ilk olarak tertiplediği «Çocuklararası Satranç Turnuvası» 15 Aralık Cumartesi günü Yapı ve Kredi Bankasının Tepebaşındaki Salonunda öğleden sonra saat 2'de başladı.

Yarışmaya katılan 21 satranççının ve ailelerinin hazır bulunduğu salonda ilk olarak Dergimizin yayın müdürü Vedat Nedim Tör konuştu. Doğan Kardeş adına yarışmacılara ve ailelerine «Hoş geldiniz» dedi. Daha sonra Turnuvayı idare etmeyi kabul etmiş olan Türkiye Satranç Kulüpleri Federasyonu Başkanı Yük. Mühendis Mübin Boysan turnuvanın kurallarını kısaca açıkladı. Bundan sonra kuralar çekildi ve Mübin Boysan ile gene Satranç kulübü üyelerinden Yüksek Mühendis Coşkun Külür'ün hâkemliğinde oyunlar başladı.

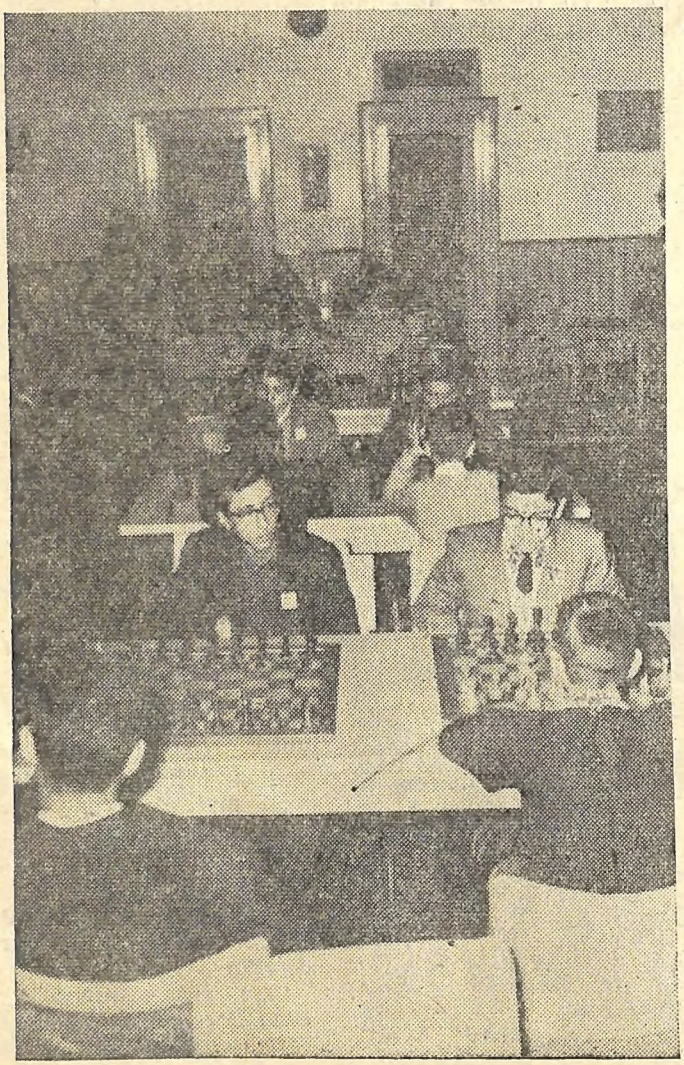

İLK TUR

İlk tur'un sonunda şu sonuçlar alındı :

Hasan Oral, Sirak Serkis Sırakyan'ı 5 inci dakikada,

Ergun Aytaçoğlu, İnci Zeren'i 5. dakikada,

Ömer Kutlu, Müjdat Daryal'ı 20. dakikada,

Cey'hun Göksun, Aydan Efendigil'i 21. dakikada,

Ömer Tiryakioğlu, Behzat Öneren'i 22. dakikada,

İlhan Göksun, Arsen Yarman'ı 22. dakikada,

Onur Kember, Ali Yılmaz'ı 30. dakikada,

Ziya Çimer, İrfan Apa'yı 40. dakikada,

Aysun Kubilay, Selim Şener'i 1 satte,

Muzaffer Kendik, Ahmet Ayan'ı 1 saat 10 dakikada yendiler.

Cenk Durkal tek numarayı çektiği için tur atladı. Ve ikinci tura girme hakkını kazandı. İlk turda yenilenler böylece elenmiş

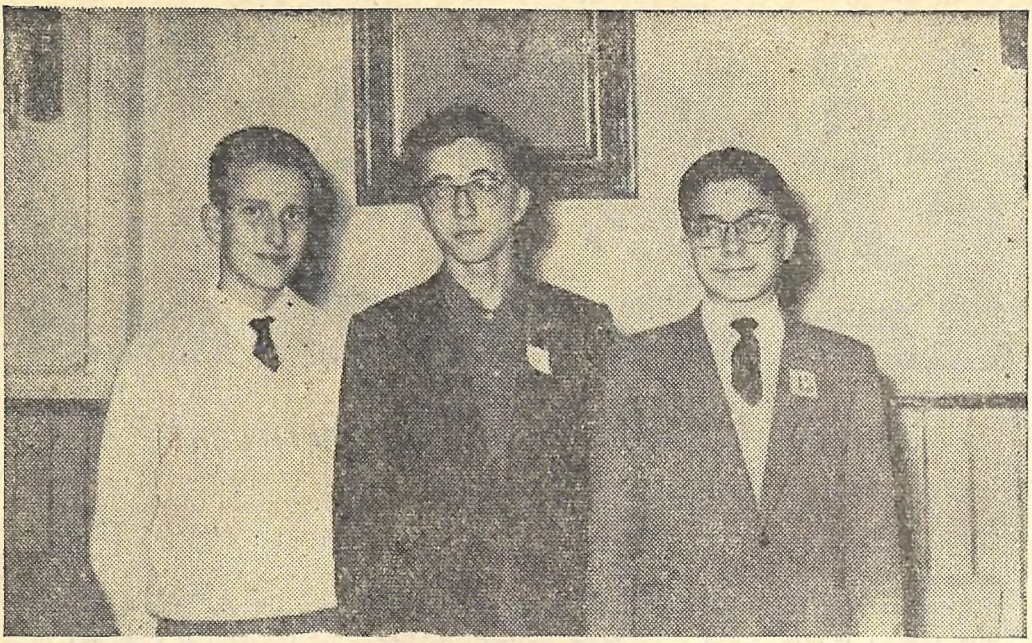

Finale kalan üç satranççı. Soldan sağa: Ceyhun Göksun, Hasan Oral, Aysun Kubilay

oldular.

Bundan sonra Hakem Kurulunun kararı ile ikinci tur başladı. İkinci turun sonuçları ise şöyle oldu:

Ceyhun Göksun, Cenk Durkal'ı 3 dakikada,

Hasan Oral, Ömer Tiryakioğlu'nu 15 dakikada,

Onur Kember, Ziya Çimer'i 15 dakikada,

İlhan Göksun, Ergun Aytaçoğlu'nu 25 dakikada,

Muzaffer Kendik, Ömer Kutlu'yu 30 dakikada yendiler. Aysun Kubilây tek numarayı çektiği için tur atladı ve yarı finale girme hakkını kazandı.

Saat 16'da başlanan yarı final oyunlarının sonucu da şöyle oldu:

Aysun Kubilay, İlhan Göksun'u 24 dakikada,

Hasan Oral, Muzaffer Kendik'i 25 dakikada,

Ceyhun Göksun, Onur Kember'i 40 dakikada yendiler.

Böylece satranççı kardeşlerimizden Aysun Kubilay, Hasan Oral ve Ceyhun Göksun final'e kaldılar. Dergimiz baskıya verildiği sıralarda Final Oyunları devam etmekte idi. Gelecek sayımızda kesin sonucu bildireceğiz.

Oyunlar büyük bir dikkat ve sportmence bir olgunluk içinde geçti. Yenilen kardeşler yenenleri tebrik ettiler. Böylece Doğan Kardeş te bu teşebbüsünün böyle büyük bir başarı elde etmesine çok sevindi.

İlk Günkü Oyunların sonunda, oyunları büyük bir yetki ile idare eden Satranç Federasyonu Başkanı Sayın Mübin Boysan ve üye Coşkun Külür dergimize şunları söylediler:

«Turnuvaya katılan çocukları bilhassa dikkat ve kabiliyet bakımından umduğumuzun çok üstünde bulduk. Teorik eksikliklerini de tamamladıkları gün daha büyük kıymet olacakları şüphesizdir... Doğan Kardeş'in teşebbüsü çocuk terbiyesi bakımından olduğu kadar Türk Satrancı'nın inkişafı yönünden de takdire değer».

Doğan Kardeş turnuvada başarı gösteren kardeşleri candan kutlar, turnuvaya katılan bütün kardeşlere teşekkür eder.

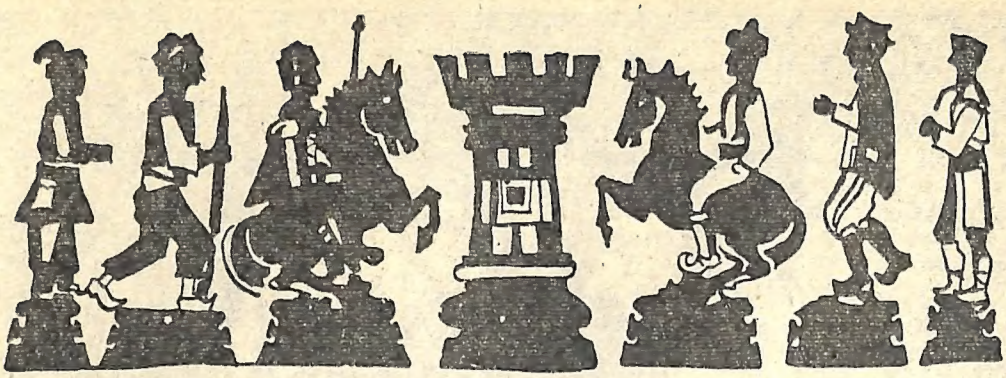

Küçük Bir Satranççının Serüveni

Yazan : Nevzat Süer

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde Türkiye'den çok uzak bir ülkede, Küba'da, Havana şehrinin bir köyünde bir adamla bir papaz her akşam yemekten sonra buluşurlar, oyun oynarlardı. Oynadıkları oyun da satrançtı. Önlerine altmışdört kareli tahtayı korlar, üstüne kaleler filleri dizerlerdi. Biraz sonra da oyunun tadına dalarak dünyayı unuturlardı. Bir gün yine oynarlarken, adamın beş yaşındaki küçücük oğlu yanlarına yaklaştı. Satranç tahtasındaki atlar, filler onu çok meraklandırdı. Bu ne biçim şeydi? Babası ile arkadaşı dargınmış gibi hiç konuşmuyorlar, arada sırada bu acaip şekilli taşlardan herhangibirinin yerini değiştiriyorlardı. Çocuk, onları dikkatle takibetti ve her akşam seyretmeğe başladı. Yemekten sonra satranç tahtası meydana çıkınca, küçük de hemen yerini alıyordu. Babası ile arkadaşı bu seyirciye aldırmadan habire oynuyorlardı, halbuki o da bir şeyler öğrenmeğe başlamıştı. Bir akşam iki üç saat süren bir oyundan sonra papaz, iyi geceler diyerek gitmişti. Çocuk babasına dedi ki, bu partiyi hile yapıp kazandınız. Adam hayretler içinde kaldı, hakikaten oyun esnasında kötü vaziyete düşünce taşlardan birini olmayacak şekilde oynamıştı. Papaz farkına varmamıştı ama oğlu farketmişti. Fakat bu çocuk satranç bilmiyordu ki, yoksa boş atıp dolu mu tutmuştu.

Ona, «sen satranç biliyor musun ki?» diye sordu. Çocuk taşları dizmeğe başlamıştı bile. İki oyun oynadılar, adam ikisini de kaybetti. Adamcağız sevinçten ve hayretten şaşkına döndü. Sabah olunca elinden tutarak onu satranç kulübüne götürdü. Orada da birçok oyunculara karşı kazandı. Artık onu şehirde herkes tanıyordu. Üç ay içinde kulüpte herkesi yendi. Bütün dünya onun muvaffakiyetlerini işitti, herkes ona harika çocuk diyordu. On iki yaşına gelince Amerika Şampiyonunu da yendi. 1921 yılında da dünya şampiyonu oldu. Bu çocuğun adı José Raul Capablanca idi. 1942 de New York'da, 8 Mart günü, Manhattan satranç kulübünde oynarken birdenbire üstüne fenalık geldi ve öldü. Bu büyük satranççı 54 yıl yaşamıştı.

Doğan Kardeş TİYATROSU

GİYOM TELL

Oyundaki Başlıca Kişiler :

Giyom Tell
Bayan Tell
Walter
Altdorflular.
Giyom
Vali Gessler
Avusturyalı Askerler

SAHNE : I

Altdorf'da Pazar meydanı

(Gessler iki askerle birlikte girerek)

Gessler — Hemşehrilerimiz ne âlemde? Yüce dükümüze saygıda kusur etmiyorlar ya? Emirlerimize karşı gelen var mı?

Birinci Asker — Açıkça karşı gelmiyen yok ama hallerinden pek memnun değiller. Aralarında homurdanıp duruyorlar.

Gessler — Hoşnutsuzluk mu? Buna sebep ne?

İkinci Asker — Vergilerden şikâyet ediyorlar efendimiz Sonra bir şey daha var. Söylemek zorunda kaldığım için özür dilerim, koyduğunuz kaidelere pek uymuyorlar. Adınız söylendiği zaman eğilmiyorlar.

Gessler — Bu kadarı fazla! Bunun bir çaresine bakmalı. Bir direk getirip şu meydanın ortasına dikin.

Birinci Asker — Başüstüne, efendimiz.

Gessler — Tepesine şu şapkamı asın Üstünde yüce dükümüzün arması bulunan bu şapkayı herkes selâmlıyacak. Buradan onu selâmlamadan geçecek olanlara zindanlarımızda bol bol yer var.

(Şapkasını çıkarıp Birinci Askere verir O da ilkin şapkanın önünde eğildikten sonra alır Askerler çıkarlar).

Gessler — Anladığıma göre Altdorflu hemşehrilerim beni pek sevmiyorlar galiba. Benim idarem altında olduklarını iyice anlamaları için bir takım yeni vergiler koymalıyım. İşte meydana dikilecek direği getiriyorlar.

(Askerler direği meydanın ortasına dikip üstüne Gessler'in şapkasını takarlar. Gessler'in keyfine diyecek yoktur. Etrafına bakınıp gülümsemektedir).

SAHNE : II

(Walter ve Küçük Giyom Ok ve yaylariyle atış talimi yapmaktadırlar)

Walter — Kimbilir belki günün birinde ben de babam gibi bir nişancı olabilirim.

Küçük Giyom — Yoo! Ne yapsan ona yetişemezsin.

OYUN'A ÇAĞRI

Sevgili çocuklar,

Bundan böyle her ay, Doğan Kardeş'te güzel bir çocuk oyunu okuyacaksınız. Bu kısa oyunları evinizde kardeşlerinizle, komşu çocuklariyle okulda arkadaşlarınızla oynıyabilirsiniz. Gelecek aydan başlıyarak sizlere bu sayfalarda oyunların yanıbaşında, evde bir tiyatro sahnesi nasıl kurulur, okulda nasıl yapılır, bir oyun nasıl hazırlanır, sahneye koyucu kimdir, oyuncular nasıl oynamalıdırlar, kostümler, makyaj nasıl yapılır, bütün bu tiyatro bilgilerini kısa notlar halinde yayınlıyacağız. Hepinizi evlerinizde, okullarınızda böyle oyunlar oynamaya çağırıyoruz. Bize karşılaştığınız güçlükleri yazın. Oyunlarınızdan fotoğraflar yollayın. Burada sizlere ayrı ayrı cevaplar vereceğiz, yardım edeceğiz.

Hepinize şimdiden başarılar.

Babam ülkedeki en keskin nişancı

Walter — Biliyorum. Gerçekten de onunla kimse boy ölçüşemez. Dün ırmağın ötesindeki bir elma ağacına bakıyorduk. Babam üstündeki elmalardan birini seçmemi söyledi Kendine gözüme ilişen kıpkırmızı bir elmayı işaret eder etmez yayını eline alıp (Walter küçük yayını kaldırır).

Küçük Giyom — Bir ok yerleştirdi.

Walter — Göz açıp kapayıncaya kadar kısa bir süre sonra elma etrafına sular sıçratarak,

(Giyom Tell bir sürü keçi derisini sırtlanmış girer).

Tell — Daha o elma meselesi kapanmadı mı?

Walter — Baba, ağaç durduğumuz yerden ne kadar uzaktaydı?

Tell — Canım, yüz metre kadardı. Bugün kasabada panayır var

Küçük Giyom — Babacığım ne olur beni de götür

Walter — Olmaz. Sen daha çok ufaksın. Kalabalıkta ezilirsin sonra Babam yalnız beni götürecek.

Küçük Giyom — Ben de gitmek istiyorum.

Bayan Tell — Hayır, ikiniz de benimle kalacaksınız. Panayıra gitmek tehlikeli bir şey.

Walter — Peki öyleyse babam niçin gidiyor?

Bayan Tell — Onun bu derileri götürüp satması gerekiyor da ondan. Eğer o gitmezse kışlık elbiselerimizi. yakacağımızı neyle alırız?

Tel — Çocuklar, ben yokken annenizi üzmeyin Onun sözünden dışarı çıkmıyasınız Walter şu yayımı ver. Belki panayırda bir iki atış yaparım.

(Giyom Tel çıkar)

SAHNE : III

Altdorf'da Pazar meydanı

(Ortadaki Direğin üstünde Gessler'in şapkası görülmektedir. Halk hep ondan bahsetmektedir)

Birinci Hemşehri — Efendimizin şapkasını selâmladın mı?

İkinci Hemşehri — Hayır. Daha yolum o tarafa düşmedi

Birinci Hemşehri — Ben de askerler başka tarafa bakarlarken yanından geçtiğim için selâm filân vermedim. Haydi taze üzüm, incir, elma var.

İkinci Hemşehri — (Fısıldıyarak) Peki bu zalimin boyunduruğuna daha ne kadar dayanacağız. Biri başımıza geçip yol gösterse.

Birinci Hemşehri — Doğru, böylece memleket kurtulmuş olur. Bak, Burglen'li Giyom Tell geliyor.

(Tell meydana doğru hızlı hızlı yürümektedir).

Birinci Asker — (Tell'i yakalıyarak). Yavaşla bakalım, ahbap! Selâmsız nereye? Bak şu valimizin şapkasıdır.

Tell — (Direğin tepesine bakarak) Evet doğru. Bu şapkayı koyacak bir yer bulamadınız mı? Valimizin çıplak başına daha güzel dururdu. Yoksa satılık mı?

İkinci Asker — Çabuk, eğil selâm ver Vali hazretleri geliyor.

(Gessler girer)

Tell — Ben de zalimlerin ve onların şapkalarının önünde eğilmem. Ama isterseniz nişan alıp bir ok atayım.

(Walter nefes nefese girer)

Walter — Baba! Babacığım! Çok şükür seni bulabildim Arkandan ben de geldim. Ne olur geri gönderme.

Gessler — Tell, bu kim?

Tell — (İftiharla), Oğlum.

Gessler — Başka çocuğun var mı?

Tell — Bundan iki yaş küçük bir oğlum daha var.

Gessler — (Walter'a) Demek babanın peşine takıldın.

Walter — Babamla gezmeğe gitmeğe bayılırım. Ok atışını seyretmek çok hoşuma gider İsviçre'deki en keskin nişancıdır. Öyle ki yüz metre uzaktaki bir ağacın üstündeki elmayı bile vurabilir.

YERYÜZÜNDE PAMUKTAN FAYDALANMAYI İLK DEFA KİM BULMUŞTUR

İnsanlık tarihinde ilkin kimin pamuk kozalarından pamuğu çıkarıp iplik şeklinde büktüğünü kesin olarak bilmiyoruz.

Büyük bir ihtimalle pamuk ilkin ip yapımında kullanılmıştır Hindistanda gerek ip gerekse dokumada kullanılması M. Ö. 3000 yılına kadar inmektedir M. Ö 1500 de Hindistan başlıca pamuk üretim merkeziydi. Komşu ülkelerin pamuk yetiştirmey ve işlemeyi Hindistandan öğrendiği sanılmaktadır.

Daha sonraları pamuğun kullanılışı İran, Çin ve Japonya'ya yeyilmıştır.

Yapılan kazılarda, eski Mısır mezarlarından çıkarılan kumaş parçaları Mısırlıların da bundan faydalanmasını bildiklerini ortaya koymaktadır. Romalıların da pamuk elbiseler yaptıklarını tarih göstermektedir.

Kristof Kolomb yeni dünyaya ayak bastığını da buradaki yerlilerin de pamuk yetiştirdiklerini görmüştür.

KİTAPSEVER KARDEŞLER

Dünya Çocuk Kitapları Haftası dolayısiyle hemen bütün okullarrımızda sergiler açılarak kitabın önemi üzerinde durulmuştur. Yukarıdaki resimde İzmir Gazi İlkokulu I-B öğrencilerini, özellikle Doğan Kardeş kitaplariyle düzenledikleri kitap sergisinde öğretmenleri Zehra Çınlar ile birlikte görüyorsunuz.

Tell — Gel yavrum haydi biz panayıra gidelim.

Gessler — Aceleniz ne! Şu dillere destan nişancılığını bir de biz görelim. Kimde bir elma var?

(Birinci asker bir meyvacının küfesinden bir elma alır ve uzatır)

Gessler — Güzel. Oğlum, eğer bu elmayı senin kafana koyarsam baban buna okunu isabet ettirebilir mi dersin?

Tell — Bu tüyler ürpertici bir şey. Hiç merhametin yok mu? Bir baba oğlunu hedef yapabilir mi? İnsaf et. Birak gidelim.

Gessler — Dediğimi kabul etmezsen başını uçmuş bil.

Tell — Kabul. Oğlum kurtulsun da ben ölmeye razıyım.

Gessler — Yoo, iş senin sandığın gibi değil. İlkin onu öldürtürüm.

Walter — Herşey düzelecek baba. Sana güveniyorum.

Gessler — Ey ahali gelin! Gelin bu güzel gösteriyi kaçırmayın.

(Tell okluğundan iki ok çıkarıp birini kemerine yerleştirir. Birini de yayına takar).

Birinci Hemşehri — Harika harika doğrusu! Elmayı ikiye bölüverdi. Ok da ağaca saplandı.

İkinci Hemşehri — Alkışlayın, arkadaşlar. Kahraman Tell'i alkışlayın! İşte önderimizi bulduk artık.

Gessler — Yaman nişancısın doğrusu. Yalnız bir şey dikkatimi çekti.

Kemerine niçin o oku yerleştirdin?

Tel — Eğer ilk attığım ok oğluma isabet etseydi, ikinciyle de sizi ortadan kaldıracaktım.

(Perde iner)

TATİL YARIŞMAMIZI KAZANANLAR

Aksoy Kardeşler

Resim

Nevbahar Aksoy

Aksoy kardeşleri hepiniz tanırsınız. Geçen yıl da Doğan Kardeş'in resim yarışmasını yolladıkları güzel resimlerle kazanmışlardı. Nevbahar ve Neveser kardeşler bu yıl tatil yarışmamıza daha da güzel resimlerle katıldılar. Daha şimdiden değerli birer sanatçı kişiliği gösteren bu iki kardeşin böylece bu yıl da resim yarışmamızı kazanmaları bütün Doğan Kardeş ailesini sevindirdi.

Yarışma sonuçları belli olunca Nevbahar ile Neveser'i Doğan Kardeş'e çağırdık. Bir gün anneleri ile birlikte geldiler. Bu iki sevimli konuğumuzdan çeşitli konularda bu arada resim çalışmaları hakkında bilgiler aldık. Aksoy, kardeşlerden Nevbahar ilkokul beşinci sınıfta. Neveser ise dörtte. İkisi de Çapa ilkokulunda okuyorlar. Okullarından memnunlar. İstanbulu çok seyorlar. Çünkü Aksoylar İstanbul'a yeni taşınmışlar. Daha önce babaları Bay Emin Aksoy'un görevi dolayısiyle Batman'da oturuyorlarmış. Nevbaharla Neveser Batman'dayken de İstanbul'a geliyorlarmış. Yazları elbette. Kuzguncuk'ta akrabalarında oturuyorlarmış. Bu yüzden tabiatı çok seviyorlar. Hemen hemen bütün resimleri tabiatla ilgili. Ağaçlar, tarlalar, evler, nehirler.

Şimdi Aksoy kardeşleri birer birer tanıtalım:

Nevbahar Aksoy 1951'de doğmuş. Birkaç yıldır resim yapıyor. Resim yapmaya kendi kendine heves duymuş. Ve hemen hemen kimseden ders almamış. 1961 yılında hem Doğan Kardeş Tatil Yarışmasının Resim bölümünü, hem de her yıl Hindistanda yapılmakta olan «Shankar International Children's Competition - Shankar Uluslararası çocuk sanatçılar yarışması»nı «My house - Evim» adlı resmi ile kazanmış. Şimdi bir yandan Çapa ilk okulunda okuyor, bir yandan da yaptığı resimleri Akademi'de yetkili bir sanatçıya gösteriyor. Nevbahar Aksoy daha çok koyu

renkleri seviyor. Mavi, siyah, kırmızı gibi. Eskiden guaş çalışıyorlarmış. Guaş özel bir suluboya tekniği. Sonra bırakmışlar. Şimdi sadece pastel boyalar kullanıyorlarmış. Yağlıboya da yapmıyorlarmış. Nevbahar yaptığı resimler içinde en çok «İnekli köy» resmini beğeniyor.

Neveser'e gelince, bu küçük, sevimli kardeş resim yapmaya Ablasına bakarak heves duymuş. İlk resimleri iyi değilmiş sonra bir de bakmış ki o da güzel resimler yapmaya başlamış. «Ben açık renkleri,

Nevbahar Aksoy

Neveser Aksoy

Kavuniçini, sarıyı, beyazı daha çok severim» diyor Neveser, «öğretmenim de bunları seviyor. Bu yüzden açık renkli resimleri daha güzel yaparım.»

Okullarında resme istidadı olan bir çocuk daha varmış. Ama «Onun cesareti yok» diyor Neveser «Boyayı sürerken korkuyor!»

Neveser de hem geçen yıl, hem de bu yıl Doğan Kardeş Tatil Yarışmasını kazandı. Onun da resimleri çok güzel.

Nevbahar Aksoy şiirler de yazıyor. Bize şiir defterinden bir şiir verdi. Bu şiiri Doğan Kardeş okuyucuları için bu sayımızda yayınlıyoruz.

Nevbahar ve Neveser Aksoylar ve Anneleri Sabahat Aksoy hanımla bütün bunları konuştuk. Aksoy kardeşlerin ileride büyük birer sanatçı olmaları dileğiyle onları candan kutlarız.

Uluslararası Shankar yarışmasını kazanan bir yazı

UZAYDAKİ YOLCULUĞUM

Chitra Narayanan (9 yaş grubundan)
Hindistan

Adım Chitra, yirmi bir yaşındayım. Uzay yolculuğuna çıkabilmek için gereken bütün sınavlardan geçtim. Şimdi uzay elbisem üzerimde yiyecek haplarımı paketliyorum.

Tam füzeye binerken arkadaşlarımdan biri kendisine dönüşte bir yıldız getirip getiremiyeceğimi sordu. Ben de gülerek,

«Tabii» dedim.

Şimdi uzayda hızla yol alıyorum. Karnım çok aç. Ağzıma dört hap attım. Hapları yuttuktan sonra telsizle dünyaya herşeyin yolunda gittiğini bildirdim.

Bir ara birden gözüme yıldızlardan yapılmış bir halı ilişti. Dünyanın etrafını iki defa dolaştım. Seksen dakikadır uzaydayım. Paraşütle Atlas Okyanusuna iniyorum. Orada beni almak için gemiler ve uçaklar hazır, bekliyorlar. Şimdi Amerikadayım. Parlak bir karşılanış! Göğsüm kıvançla kabarıyor, çünkü uzaydaki ilk kadın madalyasını kazandım.

BİR KIZILDERİLİ MASALI

Ateşi İnsanlara Kim Getirdi?

KIZILDERİLİ sepetçi teyze fırsat buldukça Tom'a birbirinden güzel masallar anlatırdı. Hikâye anlatmadan yana kimse sepetçi teyzeyle boy ölçüşemezdi. O, masallarına başlayınca çocuk âdeta kendinden geçer, bambaşka bir dünyada yaşamağa başlardı.

Kızılderili teyzenin masalları içinde bir tanesi, «Ateşi Getiren Çocuk» hikâyesi çocuğun üstünde öyle büyük bir etki yapmıştı ki, uzun bir süre geceleyin yatağına yattığında masal gözlerinin önünde canlanmağa başlamıştı. Bunu öylesine benimsemişti ki, bazen bu hikâyenin kendi başından geçtiğini bile kuruyordu. Bu sırada kendini, elinde yanan bir odun parçası, göz alabildiğine uzanan ovada koşarken görür gibi oluyordu.

Bu sırada daha kızılderili kabilelerinin ateş denilen şeyden haberleri bile yoktu. İnsanoğlu hayvanların dilinden anlıyordu Çakal insanların en iyi dostu ve yardımcısıydı. Sık sık ona akıl danışıyorlardı.

Sonraları «Ateşi Getiren Çocuk» adı verilen çocukla, kırların akıllı hayvanı birbirlerinden hiç ayrılmazlardı. İkisi birlikte etrafta dolaşıp erkeklerin ırmaklardan balık avlamalarını, kadınların sivri taşlarla yerden ot kökleri sökmelerini seyrederlerdi. Yazın hayat güzeldi. Herkes neşeli, ve halinden memnundu. Ama kış gelince iş değişiyordu. İnsanlar soğuktan korunmak için türlü türlü çarelere baş vuruyorlar, mağaralara, ağaç kovuklarına sığınmağa çalışıyorlardı. Başını sokacak bir yer bulamıyanlar karlar içinde çırçıplak titreşip duruyorlardı.

Çocuk bunları gördükçe içi sızlıyordu. Onların bu perişan hali bir türlü gözlerinin önünden gitmiyordu. Bir ara öyle oldu ki, çocuk bu meseleyı düşünmekten başka hiç bir şeyle ilgilenmemeğe başladı. Durmadan bu duruma son vermenin yollarını araştırıyordu.

Çocuğun düşünceli hali çakalın gözünden kaçmamıştı. Ona derdini sorduğunda şu cevabı aldı:

«Kardeşlerimin soğuktan ne hale geldiğini görmüyor musun? Zavallıcıkların ondan kaçmalarına da imkân yok.»

Çakal :

«Onlara da ne oluyor, baksana ben hiç üzülüyor muyum !»

«Ama senin üstünde kürkün var !»

Akıl hocası çakal,

«Öyleyse» dedi. «Neden koşarak ısınmaya çalışmıyorlar.»

«Onu da denediler. Yorgunluktan bitkin düşünceye kadar koştular. Hem sonra içlerinde yaşlılar ve çocuklar da var. Onları bu durumdan kurtarmanın bir çaresi yok mu?»

Çakal,

«Bunları bir yana bırak» dedi «Gel biz seninle ava çıkalım.»

Çocuk,

«Kardeşlerimi soğuktan koruyaca bir çare bulmadan şuradan şuraya adımımı atmam. Dostum, ne olur sen de bana yardım et.»

Çakal hiçbir şey söylemeden çocuğun yanından ayrıldı. Bir süre sonra döndüğünde çocuğu yine aynı yerde derin derin düşünürken buldu.

«Bunun bir çaresi var İnsanoğlu» dedi «Fakat hayli çetin bir şey. İkimize de iş düşüyor.»

«Üstüme düşeni seve seve yaparım» dedi çocuk.

«Kadın, erkek yüz kadar insana ihtiyacımız var. Herbirinin güçlü kuvvetli ayağına tetik ve iyi koşucu olmaları lâzım.»

Öteki :

«Orası kolay» dedi, «Ben istediğin kadar adam bulurum. Yalnız sen şu çareyi söyle.»

Çakal :

«Nehrin yanındaki Yanan Dağa gidip oradan ateş getirirsek kardeşlerinin derdini kökünden halletmiş oluruz.»

Çocuk hayretle :

«Ateş de ne?» diye sordu.

Çakal bir süre bunu çocuğa nasıl anlatacağını düşündükten sonra :

«Ateş» dedi «Çiçek gibi kırmızıdır Ama çiçek filân değildir. Otlar, ormanlar içinde kolayca hareket edebildiği, hepsini bir çırpıda silip süpürebildiği halde hayvan da değildir Çok korkunç ve zararlıdır / Lâf söz dinlemez. Etrafını taşlarla çevirip sık sık çalı çırpıyla beslersen ondan iyi dost olmaz Soğuktan insanları en iyi şekilde ancak o koruyabilir.»

«Peki nerede? Hemen gidip getiriverelim.»

«Yanan Dağdaki mağaradadır. Ateş Bekçileri gece gündüz başında nöbet beklerler. Bir defa oraya gitmek için en azından yüz gün yol yürümek lâzım Sonra Ateş Bekçilerinin yanına insanoğlu yanaşamaz Bu canavarlar bütün hayvanların ateşten çok korktuklarını bildiklerinden benim mağaraya girmeme aldırış etmezler. Böylece belki de oradaki ateşten yanan bir odun parçası çalmayı başarabilirim Ateşi aldıktan sonra onu yüz günlük yol boyunca dizeceğimiz yüz koşucudan herbirinin birer gün taşıması gerekiyor.

Çocuk :

«Ben şimdi gidip yüz kişi bulurum» dedi Fakat bunu yapmak söylemek kadar kolay değildi. Çünkü başvurduğu kimselerin çoğu ya böyle işlere girişemiyecek kadar korkak, ya da tembeldiler. İşin kötüsü çoğu da çocuğun dediklerine inanmamıştı. Bu yüzden ilkin kimse böyle bir şeye yanaşmadı. Ama çok geçmeden çocuğun fikirlerini kuvvetle savunması ve içinde bulundukları durumun kötülüğü teklifi kabul etmelerine sebep oldu.

Çakal hepsini toplayıp tasarladığı plâna göre herkesin nasıl hareket etmesi ge-

TATİL YARIŞMAMIZI KAZANANLAR

HALİT BAYRAMOĞLU

Doğan Kardeş tatil yarışmasını karikatür bölümünde kazanan Halit Bayramoğlu bize bir mektup yazarak teşekkür etiğini bildirdi ve bir de karikatür yolladı. Aşağıda Halit Bayramoğlunun karikatürünü ve yanda da kendisini görüyorsunuz.

Halit Bayramoğlu şimdi Fatih ilkokulunda okumaktadır. Ve üçüncü sınıftadır. Bu çalışkan kardeş te inşallah bir gün Doğan Kardeşin sevinçle hatırlayacağı ünlü bir karikatürist olur.

— Benim atım yarışta birinci oldu.
— Nasıl olur? Atınız kör, topal!
— Yarışa bizden başka iştirak eden yoktu ki!

rektiğini anlattı. Çocukla, akıl hocası önden gidecekler, en kuvvetli olanlar hemen onların arkasında bulunacaklar, ötekiler de kuvvetlerine göre sıralanıp yola düzüleceklerdi.

Dağlar, tepeler, ırmaklar aştılar Balta girmemiş bir ormandan geçtiler.

Geceleyin uygun bir yerde mola verdiler. Ertesi sabah en arkada olan koşucu orada kaldı. Ertesi sabah da onun önünde olan geceledikleri yere yerleşti Her gün bir tanesini geride bırakarak yollarına devam ediyorlardı

Büyük bir ovayı aştılar Ortalık mavimsi bir buluta bürünmüş gibiydi.

Tekrar yüce dağlar aştılar, tekrar coşarak akan ırmaklara geldiler. Böylece tam yüz gün türlü türlü engeller aşarak sonunda Yanan Dağın eteğindeki Büyük Nehre ulaştılar

Koni şeklindeki yüce dağın tepesinden göğe kıvılcımlı alevler yükseliyordu.

Geceleyin Büyük Nehrin suları dağın ışığıyla kırmızımsı bir renge boyanınca Ateş bekçileri dağın eteğinde toplanıp dansederlerdi

Akıl hocası çakal çocuğa dönüp şöyle dedi:

«Ben dönünceye kadar burada dur ve eline yanan odunu verince hiç vakit kaybetmeden olanca gücünle koşmağa hazır ol. Çünkü ben buraya vardığımda daha ileri gidemiyecek bir durumda olacağım, üstelik bütün ateş bekçileri de peşimden gelecek.»

Çakal dağa tırmandı. Ateş bekçileri kendisini gördüler Günlerce yol yürümekten yorgun, bitkin düşmüş olan, ayakta durmakta güçlük çeken bu yaratığın kendilerine zarar verebileceğini ummamışlardı.

Karanlık çöktükten sonra Ateş Bekçileri dans etmeğe başlayınca Çakal ateşi çaldı ve olanca hızıyla koşmağa başladı

Ateş Bekçileri olanı farkedince öfkelerinden deliye döndüler. Ağızlarından alevler püskürerek hayvanın peşine düştüler.

Çocuk gelenleri görünce harekete hazırlandı. Çakal bir çığ gibi, hızla dağdan aşağıya inerken ağzındaki odun parçasından etrafa yıldız yıldız kıvılcımlar saçılıyordu.

Az sonra hayvan soluk soluğa geldi. Çocuk hemen atılıp çakalın ağzından odun parçasını kaptı. Hayvan emaneti çocuğa verir vermez yere yığıldı

Bu defa çocuk yaydan fırlıyan bir ok gibi ileri atıldı. Peşindeki Ateş bekçilerinin sıcak nefesleri yaklaştıkça hızını arttırıyordu.

Bu çılgınca yarış, çocuk ilk nöbetçinin bulunduğu yere varıncaya kadar sürdü.

Dağdan çalınan meşale elden ele geçmeğe başladı. Ateş Bekçileri gittikçe öfkelenerek herbirinin peşinden seğirtiyorlardı. Fakat karlı dağlara gelince daha ileriye geçemediler

Koşucular canla başla çalışarak giriştikleri işi başardılar. Etrafına kıvılcımlar saçan meşale yüz gün sonra, insanların en büyük dostu olmuştu Bunu tıpkı Çakalın dediği gibi taşlar arasına koymuşlar, devamlı olarak odun parçalarıyla besliyorlardı. Bu arada yine Akıl Hocasının tavsiyelerine göre hareket ederek yiyeceklerini de pişirmeğe başlamışlardı.

Çocuğa gelince, yaşadığı süre boyunca kendisine Ateşi Getiren Çocuk denildi. O öldükten sonra da bu ad Çakala kaldı.

— Tanrım ne olur bugün coğrafya imtihanında yazdığım gibi Barselonayı İngilterenin başşehri yap.

Yılda Altmış Kitap!

Karagözcük — Babacığım, sana bir şey soracağım, bakalım bilecek misin?

Karagöz — Anlaşıldı, imtihan var.

Karagözcük — Öyle gibi bir şey. Bugün sınıfta öğretmen de bize aynı şeyi sordu da hiç birimiz doğrusunu bulamadık.

Karagöz — Sor bakalım, bilebilecek miyim?

Karagözcük — Avrupa'da çocuk kitaplıklarında bir anket yapmışlar.

Karagöz — Ne anketi?

Karagözcük — Okuma anketi.

Karagöz — Eeee?

Karagözcük — Avrupa'daki çocuk kitaplıklarında akıllı çocuklar yılda ortalama kaç kitap okuyorlarmış biliyor musun?

Karagöz — Ne bileyim.

Karagözcük — Bir sayı söyle canım.

Karagöz — Akıllı bir çocuk ayda bir bir üstüne iki kitap okusa, yılda en çok 24 kitap okuyor demektir.

Karagözcük — Gördün mü bak, sen de bilemedin işte...

Karagöz — Kaç kitap okuyormuş, söyle merak ettim.

Karagözcük — Altmış kitap.

Karagöz — Ne diyorsun? Olur şey değil.

Karagözcük — Yaa.. babacığım, Avrupa'nın akıllı çocukları yılda ortalama altmış kitap okuyorlarmış Hem de iyi cinsten kitaplar, faydalı kitaplar. Öyle abur cubur, saçma sapan şeyler değilmiş.

Karagöz — Şaştım da kaldım doğrusu.

Karagözcük — Biz de şaştık babacığım. Altmış kitap dile kolay. Ama şaka değil, okuyorlarmış, sahiden okuyorlarmış.

Karagöz — Onun için de adam oluyorlar ya işte Bütün icatları, keşifleri onlar yapıyorlar, Nobel mükâfatlarını onlar kazanıyorlar. Memleketlerini kısa zamanda onlar kalkındırdılar.

Karagözcük — Öğretmenimiz de öyle dedi. Siz, hep okumak için vakit bulamıyoruz dersiniz, ya bu çocuklar nasıl buluyor? Onlar da okula gidiyor, onlar da derslerine çalışıyor, onlar da ödev yapıyor Yine de ders kitapları dışında kitap okumak için vakit bulabiliyorlar.

Karagöz — Öğretmenin hakkı var Biz her nedense çok vakit israf ediyoruz.

Karagözcük — Öğretmenimiz bir şey daha söyledi babacığım, onlar okuya okuya bizden daha çabuk okumasını öğrendikleri için, aynı zaman süresi içinde daha çok kitap okuyabiliyorlarmış.

Karagöz — Bak bu çok doğru. Ben bir saatte beş sahife okursam ve onlar on sahife okuyabiliyorlarsa, demek ki, aynı zaman süresi içinde onlar benden iki misli fazla okuyabiliyorlar.

Karagözcük — Öğretmenimiz bize saat tutarak okumamızı öğütledi. Bakalım zamanla okuma tempomuz çabuklaşacak mı?

Karagöz — Sahi, ben de saat tutayım bakayım, saatte kaç sahife okuyabiliyorum, merak ettim.

Karagözcük — Bugün sınıfta hepimiz öğretmenimize söz verdik, ayda hiç değilse üç kitap okuyacağız.

Karagöz — Aferin size...

Doğan Kardeş bu ay sizler için çok güzel bir kitap yayınladı :

DUYGULU DOSTLAR

En değerli Alman yazarlarının en güzel hayvan hikâyelerini bu kitapta okuyacaksınız. Hayvanlar çocukların sevgili dostlarıdırlar. Ama çoğumuz bu dostlarımızın heyecanlı, güzel serüvenlerini bilmeyiz. Melahat Togar'ın güzel türkçesinden okuyacağınız bu hikâyeleri uzun zaman unutamıyacaksınız. DUYGULU DOSTLAR, başucu kitabınız olacak.

BİRAZ DA TARİH

VAKTİYLE, Selçuk prenseslerinden Tolunay Hanım, İrandaki Kazvin şehrinin sahibiydi. Her yıl buraya gelir, kırlara çadırını kurar, şehrin işleriyle uğraşır, halktan vergilerini de alıp kendi memleketine dönerdi.

Yine bir yıl, Tolunay Hanımın, çadırını kurarak konukladığı bir bahar mevsimiydi. Kazvinliler, şehirlerine yaptıracakları kanalizasyon için aralarında para toplamışlardı, ama toplanan para yetmiyordu; bir miktar altına daha ihtiyaç vardı. Şehrin idarecileri toplanarak buna bir çare aradılar, fakat bir türlü bulamadılar. Nihayet içlerinden biri:

«Hanım sultanımız burada, gidip kendisinden istiyelim!...» dedi. Bu düşünce, herkese uygun göründü ve ertesi sabah idareciler hep beraber yola koyuldular. Epey yürüdükten sonra, Tolunay Hanımın konakladığı yere yaklaştılar. O sırada, Hanım Sultan, çadırının önüne serdiği bir halı üzerine oturmuş, örgü örmekteydi. Bu durumu, uzaktan gören Kazvinliler, şaşakaldılar; durup birbirlerine bakıştılar. Bu heyette bulunanların en yaşlısı Şirin Ağa, arkadaşlarına döndü:

«Haydi» dedi, «bu işten vazgeçelim!... Görüyorsunuz ya, koskoca Hanım Sultan, kendi işini kendisi görüyor. Kim bilir, ne kadar cimridir. Demek söylentiler doğruymuş. Kendi işini kendisi gören bu kadından bize hayır mı gelir?...»

Gelenler, ne yapacaklarını şaşırdılar. Önce geriye dönmeyi düşündüler; fakat Hanım Sultan, uzaktan kendilerini görmüş olduğu için gerisin geriye dönemediler. İçlerinden biri:

«Arkadaşlar, dedi, ne olursa olsun gidelim. (İstiyenin bir yüzü, vermiyenin iki yüzü kara!) derler. Kendisine dileğimizi açalım; ne kaybederiz ki!...»

Kazvinliler, ağır ağır yürüdüler ve Tolunay'ın yanına varınca hep bir ağızdan:

«Hanım Sultanımıza selâm!...» dediler. Kadıncağız, gülümsiyerek onları selâmladı. Önce şehir işleri üzerinde görüştüler, sonra kanalizasyondan söz açıldı. Kazvinliler, paralarının yetersizliğini söyler söylemez Hanım Sultan birdenbire:

«Size ne kadar para gerek?» diye sordu. Şirin Ağa:

«Yüz altın!...» dedi. Bir başkası:

«Halktan da para topladığımız halde...» derken Hanım Sultan onun sözünü kesti.

«Şehre dönünce, halk-

ASİL BİR TÜRK KADINI

tan topladığınız paraları hemen geri verin!...» dedi ve para işlerine bakan adamını yanına çağırdı:

«Baylara, istedikleri altını veriniz!...»

Kazvinliler, bu davranışa pek sevindiler:

«Sağ ol, var ol Türk Sultanı!» dediler.

Hiç sesini çıkarmadan düşünmekte olan Şirin Ağa, bir ara, kendini tutamadı:

«Sultanım,» dedi, «müsaade edersen biraz önce hakkınızda düşündüklerimizi söyliyeyim!...»

Hanım Sultan, Şirin Ağayı gülümsiyerek dinledikten sonra :

«Evet, hakkınız var,» dedi, «benim elişi ile meşgul olduğumu gören bütün İranlılar şaşıyorlar. Halbuki ailem içinde bütün kadınlar benim gibi, her zaman elişi ile uğraşırlar. Bizler böyle işler yapmazsak ne ile uğraşacağız?... Dedi-kodu ile mi? Böyle bir şey soyumuza yakışmaz. Biz, memleket işlerinden arta kalan vakitlerimizde, boş kalmamak için, fakir kadınlar gibi, hep el ve ev işiyle uğraşırız. Bu davranış, soyumuz için bir alçalma değil, tam tersi, bir şereftir!...»

Bu cevap üzerine Kazvinliler, gereken parayı aldıktan sonra, Hanım Sultanı saygı ile selâmlıyarak geri döndüler.

SINAV

Vaktiyle, tüccarın biri, mağazasında çalıştırmak üzere, bir çocuk aradığını gazetelerle ilân etmişti. Bunun üzerine tam 40 çocuk bu işe istekli çıktı. Bunların 39'u tüccara, eşinden dostundan tavsiye mektubiyle çıkageldi. Birinin ise elinde mektup falan yoktu. Fakat tüccar da, sanki inadına, bu tavsiyesiz çocuğu yanına aldı. Bu sırada orada bulunan, tüccarın yakın arkadaşlarından biri sordu:

«Bu çocuğun tavsiyesi olmadığı halde neden aldın? Ötekiler hiç olmazsa arkadaşların tarafından sana tanıtılmışlardı.»

Tüccar, şu cevabı verdi :

«Yanılıyorsun dostum, bu çocuğun ötekilerden fazla tavsiyesi vardı. Sen farkında değilsin; dur, sana sayayım:

Bir : İçeriye girerken ayaklarını paspasa sildi ve girdikten sonra kapıyı da kapadı. Ötekilerin hiçbiri bunları yapmadı. Demek ki temiz, dikkatli bir çocuk.

İki : Önüme gelir gelmez eğildi, saygı ile beni selâmladı. Düzgün ve nazik konuştu. Anlaşılan terbiyeli bir çocuk. Ötekiler ise paldır güldür içeri girdiler ve konuştular.

Üç : O, dışarda beklerken gelen topal ve ihtiyar bir adama kalkıp yerini verdi. Bu, onun insanlıksever olduğunu gösterir.

Dört : Bir deneme olsun diye yere bıraktığım kitabı, odama girince, öteki çocuklardan kimi çiğneyip geçti, kimi de ayağı ile öteye itti. Bu çocuk ise kitabı yerden alıp masanın üzerine koydu. Mal değeri bilen bir çocuk olduğu anlaşılıyor.

Beş : Öteki çocuklar, içeri girmek için itişip kakışırlarken o, sessizce sırasını bekledi. Hak tanıyan bir çocuk.»

Tüccar, bunları sıraladıktan sonra bir ara durdu ve arkadaşının yüzüne dikkatle baktı, sonra gülümsiyerek:

«Ey dostum, dedi, bir çocuk için bu kadar tavsiye yetmez mi?...»

Enver Naci Gökşen

Elektriğin Başından Geçenler

ELEKTRİK kelimesi eski Yunancada kehribarın adı olan «Elektro» dan gelmektedir. Bugünkü uygarlığın temel taşlarından biri olan bu büyük yardımcının çam reçinesinin toprak altında kalarak taşlaşmasından meydana gelen bir maddenin adıyla anılması insana hayli garip gelmektedir. Fakat elektriğin tarihçesi gözden geçirilirse hiç de birbiriyle ilgisi olmıyan şeylerin bir araya getirilmediği, bunun aksine kehribarın elektriğin bulunmasında büyük bir rol oynadığı görülür.

Elektriğin İsa'nın doğumundan altı yüz yıl kadar önce bulunduğu söylenebilir Fakat insanların bundan faydalanabilmeleri, elektrik ampulü, telefon, radyo, buzdolabı, ütü, sinema ve daha bir sürü elektrikli araçları icad edebilmeleri için aradan yüzlerce yıl geçmesi gerekmiştir.

Elektriği kim bulmuştur?

Elektriğin bulunuş hikâyesi İsa'nın doğuşundan altı yüz yıl öncesine kadar iner. Bu hikâyenin kahramanları Thales adlı Yunanlı bir bilginle görünüşü katılaşmış balı andıran bir kehribar parçasıdır.

Thales'in yaşadığı devirde bu madde çok kıymetliydi ve süs eşyaların yapımında kullanılıyordu

Hikâye şöyle başlar: Günlerden bir gün Thales bir kehribar parçasını belki de daha çok parlasın diye elbisesinin koluna sürter. Bunu yine tesadüfen kuru yaprak, ve ufak keten kırpıntılarına yaklaştırır. Kehribar çubuğun bunları çektiğini hayretle görür. Bilgin bütün dikkatini bu konu üzerinde toplar. Birçok deneyler yaptıktan sonra bu çekim kuvvetinin yalnız kehribara ait bir özellik olduğu sonucuna vararak buna kehribarın yunancası olan Elektron kelimesinden gelen «Elektrik» adını verir.

Thales'in bu büyük buluşu 2000 yıldan uzun bir süre boyunca ilgi çekici bir özellik olarak kaldı

1600 yıllarında, Kıraliçe Elizabeth devrinde, Sir William Gilbert adlı bir İngiliz bu garip özelliğin kehribardan başka maddelerde de, cam, kükürt, mika gibi şeylerde de bulunduğunu ortaya koydu

O devirde yaşıyanların elektriğin nasıl bir şey olduğu hakkında kesin bir fikirleri yoktu Bazıları, cisim sürtülürken bir çeşit buhar meydana geldiğini, sonra bunun sürtülen madde üzerinde yoğunlaşarak kâğıt ve kuru yaprak parçaları gibi hafif şeyleri çektiğini düşünüyorlardı. Bazıları da elektriğin sürtülen maddeden etrafa yayılan ışınlar olduğu kanısındaydılar. Bu ışınların kâğıt veya yapraklardaki gözeneklere girebildiğine, sonra ışınlar tekrar cisme dönerlerken kâğıt veya yaprak parçalarını da beraberlerinde götürdüklerine inanıyorlardı.

Gilbert'den bir hattâ iki yüz yıl sonra yaşıyan bilginler bile elektriğin ne olduğunu kesinlikle bilmiyorlardı. Buna karşılık gösterdiği etkileri inceliyerek bu alanda büyük ilerlemeler yaptılar

Gilbert'ten sonraki bilginlerin çalışmaları insana bir bayrak koşusunu hatırlatır. Nasıl her koşucu alanda bir süre koştuktan sonra bayrağı kendini bekliyen başka bir koşucuya teslim ediyorsa bu alanda da her bilgin kendinden öncekilerin buluşlarına dayanarak çalışmalarına başlıyordu.

Şimdi meselâ ilkin İtalyan bir biyoloji bilgini olan Luigi Galvani'nin buluşlariyle işe başlıyalım. Galvani 1791 yılında kurbağalar üzerinde incelemeler yaparken tesadüfen elektrikle ilgili son derece önemli bazı sonuçlar elde etmişti.

Galvani incelemek için kestiği kurbağanın bacağına

bakır ve demir gibi iki ayrı metal değdirince kasların harekete geçtiğini gördü. Bilgin bu hareketin kurbağanın kaslarıyla ilgili olduğu kanısındaydı ve daha sonraki araştırmalarını da bu fikrin ışığı altında yaptı.

Birkaç yıl sonra yine bir İtalyan, Alessandro Volta bu kas hareketini iki metalin birbirine değmesinden ileri gelen elektrik akımının doğurduğunu ortaya koydu. Bu fikrini etrafına nişadır eriyiğine batırılmış bezler sarılı bir bakır, bir de çinko levhadan yaptığı «volta pili» denilen bir aletle ispat etti. Volta pilinde bu iki ayrı metalin uçları arasında telden geçebilecek kadar yüksek bir elektrik gerilimi doğduğundan, elektrik gerilimi birimine bilginin adından dolayı volt denilmiştir.

1820 de bir Fransız, André Ampère volta pilleriyle yaptığı araştırmalarda, mıknatıslarla elektrik akımı arasında hayli ilgi çekici bir bağlılık olduğunu bulmuştur.

Mıknatıs yüzyıllar öncesi bulunmuştu. Fakat yalnız demirden yapılmış cisimleri kendine çektiği biliniyordu. Bir ipin ucuna gelişigüzel asılan bir mıknatıs çubuğun dönerek kuzey - güney doğrultusunu aldığı da mıknatısın bilinen özelliklerinin başında geliyordu. Ampère'den önce hiç kimse elektrik akımıyla, mıknatısların çok yakın bir ilişkisi olabileceğini aklından bile geçirmemişti. Ampère buluşunu ortaya koymadan birkaç ay önce bir Danimarkalı bilgin, Oersted elektrik geçen bir iletkenin yakınında bulunan bir pusula iğnesinin saptığını ileri sürmüştür Ampère daha da ileri gitmiş elektrik akımının mıknatıslanma meydana getirdiğini iddia etmiştir. Fikrini ispatlamak için de bir kangal telden elektrik akımı geçirmiş ve böylece telde mıknatıs özelliğinin belirdiğini göstermiştir

Elektrik akımı geçen kangal tıpkı bir mıknatıs gibi demir tozlarını çekmiş ve bir ipe bağlandığı zaman dönerek kuzey-güney doğrultusunu gösterecek şekilde durmuştur Ampère'in bu buluşundan dolayı elektrik akımının şiddet birimine onun adı verilerek, Ampère denilmiştir.

Bu önemli buluştan birkaç yıl sonra bir Alman bilgini G. S. Ohm, elektrik geçen iletkenlerin bu akıma karşı bir dirençte bulunduklarını, bu direncin de telin kalınlık boy ve yapıldığı maddenin cinsine bağlı olduğunu gösterdi. Bu büyük başarısından dolayı elektrik direnci birimine Ohm denildi.

Bütün bunlardan anlaşılacağı üzere elektrik akımının belli başlı ölçü birimlerine biri İtalyan biri Fransız, biri Alman olan üç bilginin adı verilmiştir. Bütün bunlar bize yeryüzünde milletlerarası bir bilim dünyası olduğunu açıkça gösterir.

Bu arada çeşitli memleketlerde bilginler bu sihirli kuvvetin türlü türlü belirtilerinin esrarını çözebilmek için araştırmalar yapmaktaydılar.

Amerika Birleşik Devletlerinde Benjamin Franklin 1752 de hayli tehlikeli bir deneyle şimşeğin elektrik olduğunu bulmuştur. Yağmurlu şimşekli bir havada bir uçurtma uçurtmuş, ıslak uçurtma ipinin ucunda kıvılcımların meydana geldiğini görmüştür.

Daha sonra, aynı şekilde denemeler yapmağa kalkışan araştırmacılar elektrik çarpmasından ölmüşlerdir.

Yaptığı incelemeler sonun-

KİM BİLİYOR'un CEVAPLARI

1. **Evet. Kurbağaların da işitme organları vardır. Yalnız bunlar kulak denilince aklımıza gelen şekilde değildir. Gözlerin arkasında yuvarlak deri torbalar halindedir.**

2. **Şişe mantarı mantar meşesi denilen, kışın yapraklarını dökmiyen bir ağacın gövdesinden çıkarılır. Ağacın vatanı Akdeniz çevresindeki ülkelerdir. Ayrıca Amerikada Kaliforniya'da da yetişir.**

   Mantar meşesinden ilk ürünün alınabilmesi için ağacın en az yirmi yaşında olması gereklidir. İlk ürün de şişe mantarı yapmağa elverişli değildir. Ancak bazı maddelerin ambalâjında kullanılır. İkinci ürün aradan on yıl geçtikten sonra alınır. Bu defaki artık tıpa olabilecek niteliktedir. Bundan sonra, her on yılda bir ağacın gövdesindeki kabuklar soyularak kullanılabilir.

3. **Amerika Birleşik Devletleri.**

4. **Amyant topraktan çıkarılan madenlerden biridir. Kolaylıkla tel tel ayrılabilen uzun liflerden meydana gelmiştir. En önemli özelliği yanmaması ve yüksek sıcaklıkta bile erimemesidir. Bu yüzden ateşten ve ısıdan yalıtıcı olarak kullanılır.**

da Franklin şu fikri ileri sürmüştür İki türlü elektrik yükü vardır. Negatif ve pozitif. Elektrik iletkenlerden, tıpkı su bir boruda nasıl akıyorsa öyle akar. Bu da bugün, bizim elektrik hakkındaki bilgilerimizin temelini teşkil etmektedir.

1830 yıllarında büyük bir İngiliz bilgini kendi kendine şu soruyu sormaya başlamıştı: Oersted ve Ampère'in ileri sürdüğü gibi eğer gerçekten elektrik akımının mıknatıslık etkisi varsa, acaba mıknatıslanmadan elektrik akımı doğamaz mı? Başka bir deyişle acaba bu birbirine dönüşebilen bir hareket midir? Bu sıralarda Amerika Birleşik Devletlerinde Joseph Henry de aynı konu üzerinde düşünmekteydi.

İki kişi birden, uygarlığın gidişini değiştirecek olan bir buluşa öylesine yaklaşmışlardı ki, artık yeryüzündeki milletlerin kaderi fertlerin dehalarına bağlı bir meseleydi

İngiltere'de Faraday, Amerika'da Henry mıknatıs etkisiyle elektrik akımının doğduğunu ortaya koyar koymaz insanlık tarihinde bugünkü elektrik devrinin açılmasına yol açan, biribirinden önemli bir takım ilerleme hareketleri başladı.

Edison, Tesla, Westinghouse, Morse, Bell, Ferranti, Swan ve daha pek çokları bu büyük buluşu insanlık hizmetine sokmak için çalışmalara giriştiler.

Elektrik ampulü gibi eşsiz bir buluşla Edison'un adı insanlık tarihine altın harflerle geçti.

Tesla yeni bir çeşit elektrik gücünden, alternatif akımdan, da faydalanılabileceğini ortaya koydu. Bir alternatif akım üreticinin plânlarını çizdi ve nasıl kullanılacağını açıkladı. Westinghouse Tesla'nın fikirlerini destekliyerek alternatif akımla işliyen bir elektrik makinesi yaptı.

Morse ve Bell elektrik akımına ses dalaglarını yükliyerek bunu tellerle uzaklara gönderebilmeyi başardılar... Onların bu buluşları Marconi ve De Forest'in buluşuna yol açtı Yani sesin arada tel olmadan bir yerden diğerine gönderilmesine.

Onların bu çalışmalarının bir sonucu olarak bu konu üzerinde araştırmalar yapanlar filmleri seslendirmeyi, resimleri bir yerden bir yere göndermeyi, (televizyon) ve siste ilerileri göstermeyi (radar) başardılar.

Böylece, bilginlerin yılmak bilmiyen, yüzyıllarca süren çalışmaları bir kehribar parçasının esrarlı çekme kuvvetini, bugün uygarlığın en önemli birlirtisi olan o pırıl pırıl elektrik ışığı haline getirdi.

Sabun Kirleri Nasıl Temizler

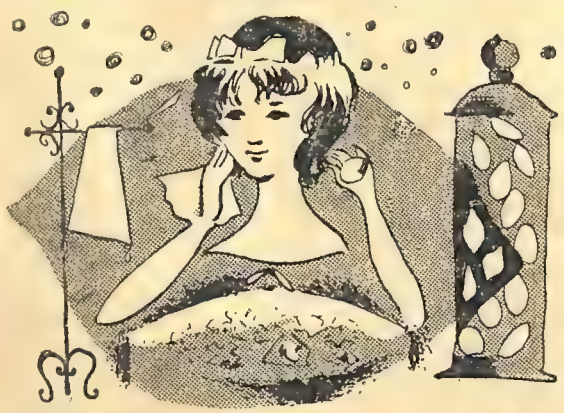

Bazı kimseler suyla yıkanmanın da insanı temizliyeceği kanısındadırlar. Fakat gerçekte sabun insanı, yalnız sudan daha iyi temizler.

Bunun da sebebi şudur: Derimizin üstünde birtakım girintiler çıkıntılar vardır. Etraftaki toz, toprak, pislikler bu çukurlara dolar ve buralara âdeta yapışırlar. Kirlerin üstünden akan su bunların bir kısmını da beraberinde götürür. Fakat sabunun yaptığı iş çok daha başkadır. O kirleri yerlerinden söküp çıkarır.

Suyla sabun bir araya gelince hayli ilgi çekici şeyler olmağa başlar. İkisi karışınca köpük meydana gelir. Köpük baloncuğu ince bir sabun tabakasının çevrelediği içi hava dolu bir kabarcıktan başka bir şey değildir.

Sabunu köpürtürken sabunlu suyun içine âdeta hava pompalamaktan başka bir şey yapmıyorsunuz.

Bir mıknatısın toplu iğneleri, demir tozlarını nasıl topladığını görmüşsünüzdür. İşte sabun köpükleri de kirleri mıknatıslar gibi toplarlar. Sonra bunlar çalkalandığınız suya karışırlar. Bu arada derideki çukurlara yapışan kirleri de beraberlerinde götürdüklerinden tertemiz olursunuz.

Yeni bir sanatçı kardeşimiz daha

Gül Yazıcı

Gül Yazıcı tablolarından birinin önünde değerli öğretmeni Adnan Çoker'le konuşuyor.

GÜL Yazıcı adında bir kardeşimizin bir resim sergisi açacağını haber alınca hemen ilgilendik. Sergi 1 Aralık cumartesi günü saat 17'de Kadıköy'deki «Gençlik» kitabevi salonlarında açılacaktı

O gün ve saatte dergimiz adına bir arkadaşımız sergiyi gezdi. Şimdi arkadaşımızı dinleyelim, bakalım neler görmüş.

«Sergi salonundan içeri girer girmez ressam kardeşi hemen tanıdım. Gelen misafirlerle büyük bir rahatlık içinde konuşuyordu. Kendimi tanıtır tanıtmaz ilk tablosundan başlıyarak son tablosuna kadar sergisini gezdirdi.

Tabii yaptığı bütün resimler üzerine gerekli bilgiyi vermeyi de ihmal etmedi.

Hiç sözünü kesmeden Gül Kardeş'i dinledim. Ne güzel, ne rahat, ne tatlı, hattâ ne de bilgili konuşuyordu. Doğrusu önce bir hayli şaşırdım.

Nihayet söz sırası bana gelmişti, sordum :

— **Gül, kaç yaşındasın bakayım?**

— 10 yaşındayım.

— **Hangi okula gidiyorsun?**

— Moda ilkokuluna.

— **Sınıfın?**

— 5/A.

— **Peki ailende resimle uğraşmış olan var mı?**

— Evet var. Meselâ annemin dayıları. Sonra babamın teyzesi profesyonel ressamdı Adı da Mukbile Reşat... Fransa'da tabloları teşhir edilmiş.

— **En çok hangi dersi seviyorsun?**

— Tarihle matematiği

— **Peki ya resmi?**

— Resmi ders olarak değil, bir meşgale olarak kabul ediyorum.

— **İlerde ne olmak istiyorsun?**

— Ressam.

Bu sergide Gül kardeşin en çok «Ormanda avcılar», «Hindiler», «Karagöz - Hacivat» tabloları ve ayrıca non-figüratif bir çalışması çok beğenildi Bunların yanında «Hayali bir şehir» de gerek desen ve gerekse renk uyumu bakımından başarılıydı.»

DOĞAN KARDEŞ. Gül Yazıcı'yı bu sergisinden ötürü kutlar, daha büyük başarılar diler.

BAŞKA ÜLKELERDEN DOSTLAR

KÜÇÜK KARA

GRÖNLAND hemen hemen bütün yıl boyunca kar ve buzla kaplı olan kocaman bir adadır. Yazın bile ot yetişecek kadar sıcak olmaz. Bu yüzden adanın bitki örtüsü bodur çalılıklardan meydana gelmiştir.

Kışlar çok uzun sürer. Üç ay öğleyin bile ortalık kapkaranlıktır.

Kara Grönland'da oturan küçük eskimodur.

Yuvarlak yüzlü, çekik gözlü, düümdüz siyah saçlı sevimli bir kızdır

Hava her zaman çok soğuk olduğu için Kara üstünü sıkı giyinir. Çizmeleri fok derisindendir. Ayağında kürk pantolon, kürk başlık ve eldivenleri vardır. İçi kürklü ceketinin hiç düğmesi yoktur. Başından geçirerek giyer. Karanın bütün elbiselerini annesi diker. Giyeceklerinin içini mutlaka kürkle astarlar. Bunun için de Kara hiç üşümez.

Kara'nın küçük kardeşinin de soğuktan hiçbir şikâyeti yoktur. Annesi onu sırtında içi kürklü özel bir torba içinde taşır.

Kışın Kara'lar kardan yapılmış bir kulübede otururlar. Kara'nın babası bunu yerdeki artık üst üste yağa yağa buzlamış olan kalın kar tabakasından büyük bıçağıyla kestiği buz kalıplariyle yapar. Açılan pencere boşluğuna cam yerine ince bir buz tabakası yerleştirir. İçeri rüzgâr girmesin diye Tuğla yerine kullandığı buz kalıplarının arasındaki boşlukları yumuşak karla doldurur. Buzdan yapılan bu kulübeler çok sağlamdır. Kışın en şiddetli fırtınalarının bile bunlara bir etkisi olmaz.

Kulübenin ağzında dar, tünel gibi bir koridor bulunur. Kara'nın babası et ve av araçlarını burada saklar. Burası bir kişinin dolaşabileceği genişliktedir. Kutup ayıları ve beyaz tilkiler girmesin diye geceleyin bunun ağzı karla kapatılır.

Kara'nın oturduğu kar kulübesinin içini resimde görüyorsunuz. Kızın bebeği bile fok derisinden yapılmıştır. Küçük kardeşinin oynadığı köpek yavrusu kısa bir süre sonra içeriye alınamıyacak kadar saldırganlaşır. Gördüğünüz gibi Kara'nın babası zıpkınına yeni bir uç takıyor.

Kara'nın yatağı, üstüne hayvan postları konulmuş, sertleşmiş kardan yapılmış bir sedirdir.

Fitilleri yosundan, fok yağiyle yanan iki kandil evi hem aydınlatır, hem ısıtır. Duvarlar erimesin diye içerisinin pek sıcak olmaması gereklidir.

Kışın bazan kulübede depo edilen yiyecek biter. Böyle durumlarda Kara'nın babası köpeklerin çektiği kızağına atlayıp fok avına çıkar. Eğer geceyi evinden uzakta dışarda geçirmesi gerekirse, uyumak için hemen uygun bir yere minik bir kar kulübesi yapıverir.

Kızağı sağlam tahtadan yapılmıştır. Alt kısmı iyi kaysın diye donmuş çamurla sıvanmıştır. Bunu güçlü kuvvetli köpekler çeker. Bu arada Kara'nın babasına düşen iş ıslık çalarak ve kamçısını kullanarak onları istediği tarafa yöneltmektir.

Foklar memeli hayvanlardır. Akciğerleriyle solunum yaptıklarından nefes almak için su yüzüne çıkmak zorundadırlar. İşte Kara'nın babası fokların hava almak için buz üzerinde açtıkları delikleri

araştırır. Böyle bir deliğe rastlayınca kendini rüzgârdan korumak için sertleşmiş kar kalıplarından bir duvar örer ve fok balığının nefes almak için delikten başını çıkarmasını beklemeğe başlar. Bu haylı uzun bir zaman da sürebilir. Hayvanın başını görür görmez, nişan alıp zıpkınını atar. Bu zıpkın fok derisinden yapılmış uzun bir iple bileğine bağlıdır. Çoğu defa hayvanı buz üstüne çıkarmak için hayli çetin bir savaşa girişmek zorunda kalır.

Köpekler fok balığını sürükliye sürükliye eve taşırlar. Babası hayvanın derisini yüzer. Annesi bu deriden çeşitli işlerde faydalanır. İp, çadır giyecek yapar. Fazla derileri de kayık yapmak için saklar.

Fok balığının derisinin altında kalınca bir yağ tabakası bulunur. Eskimolar üşümesinler diye bu yağdan bol bol çiğ olarak verirler.

Aynı zamanda hayvanın kanını sıcak sıcak içmek de çok hoşlarına gider çünkü bu buzlar ülkesinde süt diye bir şey yoktur.

Kara'nın babası bazan balık da yakalar. Annesi bunları tuzlıyarak fok balığı derisinden yapılmış bir ipe dizer, kurusun diye bir yere asar.

Kış sonunda buzdan yapılmış olan kulübe erimeğe başlar. Çok geçmeden kar altından kayalık toprak görünmeğe başlar. Kısa bir süre yer minik çiçeklerle süslü bir halıyle örtülür.

O zaman Kara'nın babası yazlık çadırı kurar. Bu tahta direklere gerilmiş olan fok balığı derisinden yapılmıştır.

Kıyılardaki buzlar çözülüp parçalanmağa başlayınca Kara'lar ailece fok ve mors avına çıkarlar. Erkekler kayak denilen hafif kayıklarla denize açılırlar. Bunların iskeletleri tahtadandır. Yan ve üst kısımlarına deri geçirilmiştir. Kayağında oturan bir eskimo kendini kayışlarla iyice bağlar böylece kayık alabora olsa bile içeriye su girmez.

Bunlar idare etmesi hayli güçtür. Fakat Kara'nın babası usta bir kürekçidir. Bazan bu hafif kayıkla türlü türlü gösteriler de yapar.

Erkekler bu «kayak» denilen kayıklarla ava çıkınca kadınlar ve çocuklar da başka bir kayığa binip peşlerinden giderler. Bu kayığa «umiak» adı verilir. Bu da tıpkı öteki gibi yapılmıştır. Yalnız daha sağlam ve biraz daha büyükçedir. Bu kayığın küreklerini başta Kara'nın annesi olmak üzere gücü yeten herkes çekmeğe çalışır.

Avdan döndükten sonra çadırlarını tekrar kurup tuttukları balıklarla karınlarını doyururlar. Sonra kadınlar fok derilerindeki etleri iyice sıyırırlar. Daha sonra bu derilerin bir kısmını ticaret merkezine götürüp satarak karşılığında ellerine geçen parayla yiyecek ve tüfek gibi şeyler alırlar.

Ticaret merkezinde de eskimolar taş veya ahşap kulubelerde otururlar. Bunların sobaları, lâmbaları hattâ radyoları bile vardır.

— Böyle ağlayıp durma be, iştahım kaçıyor!...

Esop için yeryüzünde adı en çok bilinen adamdır denilse pek mübalağa edilmiş olmaz. Onun 2500 yıl önce söylediği o şirin; o mânalı hayvan masalları bugün hâlâ her dilde, her yerde, her zaman tekrar edilir. Aradan geçen asırlar zarfında o masallar Batı medeniyetlerinin ortaklasa bir fikir malı olmuştur. Esopu ölümsüz eden işte bu ölmez masallardır. Esop M.Ö. 600 yılı içinde Anadoluda bugün Eskişehir ilinin bulunduğu yerlerde Amorium şehrinde doğmuştur. Esop bedence nasipsiz bir insandı: Yüzü çirkindi, vücudu çarpıkça idi. Fakat bu kusurlarını bol bol karşılayan sağlam bir kafası, kıvrak bir zekâsı vardı, hazırcevaptı, pek becerikli idi. Tatlı bir sesle güzel ve tesirli konuşabilirdi. Dünyaya vücutca kusurlu gelen, ömrünün bir kısmı kölelikte geçen ve bu şartlar içinde insanlara hayvanların ağzından güzel şeyler anlatan masallarını hediye etmiş olan Esop, ne yazık ki, kötü ruhlu câniler tarafından feci bir surette öldürülmüştür.

İnsanlara Ders veren - Hayvanları konuşturan ESOP

Evet öyle demişti... Bunu söylemekten maksadın?
Ötekiler de suya girsinler, bakalım cesaret edebilecekler mi?
Haydi siz de atlayın, ne duruyorsunuz? Atlayın suya!
Eğer suya atlarsak kan hücumundan ölürüz!
Esopa iftira edersiniz! İncirleri çalarsınız! Yalan söylersiniz. Suçsuz bir adamı suçlu gösterirsiniz! Üç kat cezaya çarpılacaksınız!
Bağışla bizi incirleri biz yedik.
Biraz sonra Esop sisam adasının esir pazarında bir gramer hocası ile bir mâbet okuyucusu arasında satışa çıkarılmıştı. O sırada Filozof Ksantus pazara geldi.
Bana birkaç köle lâzım. Siz ne iş yapabilirsiniz?
Her şeyi... Her ne olsa.
Sen ne yapabilirsin. Yumrutop?
Hiç bir şey!
Ne demek hiç bir şey? Benimle alay mı ediyorsun?
Hah hay! Çok tuhaf!
Yanımdaki iki adam her şeyi yapabildikleri için bana yapacak hiçbir şey kalmadı.
Bu cevaptan pek hoşlanan Ksantus Esop'u satın aldı.
Bir gün dostlarıma parlak bir ziyafet vermek istiyorum. Yarın pazara git yiyecek ve içecekten en nefis ne bulursan al. Sofrayı mükemmel donat.
Ertesi gün ziyafette.
Ksantus bizimle alay mı ediyorsun?
?!
Bu ne utanmazlık, Ksantus?
Maksadın bize onu aştırmak mı, yoksa?
?!
Ksantus daima dalgın bir adamdır ama yemek listesini olsun okumamış mı?
Bu Esop'un bir kolposu.
Dostlarıma karşı küstahca bir saygısızlık! Cezasını vereceğim onun! Esop! Esop, buraya gel!
Çerez - Dil
Meyve - Dil
Çorba - Dil
Baş yemek - Dil
2. yemek - Dil
3. " - Dil
Tatlı - Dil

Ben sana çarşıda en nefis, neler varsa al getir, demedim mi? Nedir bu yaptığın: Dil üstüne dil, dil, dil..
Dil dünyada mevcut şeylerin en iyisi, en değerlisi değil midir? Dil, bütün ilimlerin anahtarı, tanrılara yönetilen dualarin vasıtası hep o değil mi? Dünyada ondan iyi ne var ki?
Sözlerin doğru ve haklıdır. Dilden iyi şey yoktur
Ksantus mağlûp oldu... Hah ha! hay!..
Kim bilir, bu sefer belki talihimiz daha açık olur, iyi şeyler yeriz.
Bu hal beni çok üzdü dostlarım. Kusurumu affetmeniz için yarın akşam sizleri tekrar yemeğe davet ediyorum. Bu sefer de Esop bize en kötü şeyi ikram edecektir, sanıyorum. Bakalım ne marifet gösterecek?
Esop çarşıya gider.
Beş düzine dil..
Gene mi dil? Senin efendi bizim baş müşterimiz olacak bu gidişle..
Ertesi gün.
Neee !
Gene mi?
Yemek listesini bile değiştirmemiş!
Bu sefer de Ksantus bize bu oyunu sen yapıyorsun
Esop! Esop! Nerede bu herif?..
En kötü ne bulursan, dememiş miydim sana ben?
Dil dünyada en kötü şeylerin başı değil midir? Yalanın, küfrün kaynağı, kavgaların sütninesi hep o değil midir?
Aman tuz yetiştirin! Fenalık geliyor üstüme!
Gülmekten katıldın bizi Affettik seni, Esop!..
Evin mahzenine hücum ettiler, buldukları şarabın hepsini içtiler..
İyice sarhoş oldu. Fırsattan istifade edelim.
Benimle kimse içme yarışına çıkamaz. Ben bütün denizi bile içebilirim. Bahse girelim, bahse!..
Ben de bütün servetimle. Bahse girdim yarın sabah limana gelin!
Bahsi kabul ediyoruz, bütün mal ve mülkümüzle.
Ertesi gün.
Ksantus! Ksantus !
Ooof! Başım çatlıyor! Ne oldu bana?
Bahse girdiniz ya, denizi içecektiniz Sizi bekliyorlar!..
Ben ha?!... Delilik bu! Tanrı hakkına delilik...
Mahvoldum gitti demek. Eyvah!...
Daha olmadınız dinleyiniz beni...

Az sonra.
Ksantus, susadın mı?
İşte Okyanusları içecek olan Ksantus!
Doğrudur. Ben bahsimde duruyorum. Ama bahsim yalnız deniz içindir. Nehirler ve denize karışan başka kaynakların bahsin dışındadır. Rakiplerim ilkin bunların denizle karışmalarını önlesinler. Ben de sözümü yerine getireyim.
Gene Esop'un bir kolposu!
Ksantus Esop'u mükâfatlandırmak için azad etti. Kölelikten kurtulan Esop Kırallarla yakın münasebetler kurdu. Onlara hayvan masalları anlatıyordu.
Hâlâ söylenen ve anlatılan bu masalların çoğu meşhur Fransız şairi Lafontaine tarafından Fransızcaya manzum şeklinde çevrilmiştir. Bu masalları bütün Avrupa ve Amerika okullarında çocuklar, okurlar.
Esop bir ara eski Yunanın Delfes şehrine gitmiş orada ilerde olacak şeyleri söyleyen ünlü haberciyi dinlemiş.
Mâbedi de ziyaret etmiştir.
Sizi düzenbazlar siz! Lâf aramızda, söyleyin bana: Ateş olmayan yerden duman çıkar mı?!...
Tanrılar burada varlıklarını duman püskürmek sureti ile belli ederler.
Bütün sırlarımızı etrâfa yayıyor Ne yapıp yapıp onun bu hareketini negellemeli.
Benim bir plânım var.
Bunu eşyasının arasına saklıyalım.
Ve biraz sonra Esop yola çıkınca.
Hırsız var!
Hırsız var!
Nerede bu hırsız?
Mukaddes vazoyu çaldı!
Neyi?
Kim? Ben mi?
Arayın şunun eşyasını
İşte! Mukaddes vazo!
Hırsıza ölüm!
Bir dakika
Bırakmıyalım, bırakırsak konuşur, savunur, yakasını kurtarır.
Mukaddes şeylere tecavüz edenlerin cezası Hyampee kayasının tepesinden aşağı boşluğa atılmaktır. Haydi dostlar gidelim oraya.
Esop'un sonu bu oldu. Yunanlılar katillerin cezalarını verdiler. Çok geçmeden İran ordusu Yunan topraklarına girdi, Delfes'i yıkıp harab etti.

Doğru Sözlü Çoban

EVVEL zaman içinde İspanya'nın Andalusia bölgesinde Don Alfredo adlı bir asılzade vardı. Öylesine zengindi ki, malının mülkünün hesabını kendisi bile bilmezdi. Andalusia'nın büyük bir kısmının onun olduğu söylenirdi... Adamın çocuğu yoktu. İşte dünyadaki tek üzüntüsü buydu. Her şeyden çok bir oğlunun olmasını istiyordu. Bunun için varını yoğunu seve seve vermeğe hazırdı.

Don Alfredo'nun tam oğlu olmaya lâyık vasıfları bulunan bir çobanı vardı.

Çoban genç, yakışıklı, güçlü kuvvetli, gözü pek sıhhatli, ve akıllıydı. Bütün bunlardan başka onda herkeste olmıyan özel bir cesaret vardı. Daima doğru söylerdi... Bazan doğruculuğunun kendine zararı olurdu bazan da başkalarına. Bu yüzden pek çok kimse ona darılmıştı. Fakat her şeye karşılık o yine doğruyu söylemekten geri kalmıyordu. Ona «Doğru Sözlü» anlamına gelen El Verdadero adını takmışlardı.

Çoban yüce dağlarda oturur, beyin sürülerine bakardı. Arada sırada ovaya inip efendisine dağlarda durumun nasıl olduğunu bildirirdi.

Hemen daima aralarında şu konuşma geçerdi:

«Söyle bakalım Çoban, bizim sürü ne âlemde?»

«Hayvanların bir kısmı semiz, bir kısmı zayıf ama hepsi iyi.»

«Ya büyük boğa nasıl?»

«Fevkalâde. Kuvveti dokuz boğanınkine bedel.»

«Yem sıkıntısı çekiyor musun? Nasıl bol ot var mı?»

«Otlar bazı yerlerde yemyeşil ve fırça gibi. Bazı yerlerde de cılız.»

«Sular nasıl? Temiz, berrak mı?»

«Tepelerde berrak ve temiz, burada bulanık.»

Çoban daima ne biliyorsa doğru olarak söylerdi.

Don Alfredo onun bu huyunu çok beğenir, çobanıyla övünür, dostlarına sık sık en büyük dileğinin böyle bir oğlu olmasını istediğini söylerdi.

Günlerden bir gün, Don

Alfredo dağdaki otlaklarına gidip sürülerinin ne durumda olduğunu kendi gözleriyle görmeğe karar verdi.

Yolda kendi otlaklarını gözden geçirmeğe giden komşusu Don Jaime'ye rastladı. Konuşa konuşa yürümeğe başladılar.

Lâf arasında Don Jaime, «Amigo» dedi, «Benim de topraklarım aşağı yukarı seninki kadar, sürülerim de seninkinden aşağı değil, kısacası her bakımdan birbirimize denk sayılırız ne var ki, senin elinde bende olmıyan büyük bir hazine var.

Öteki,

«O da neymiş bakalım? diye sordu.»

«Seninki gibi özü sözü doğru bir çobanım olsaydı neler vermezdim neler.»

Bu sözler Don Alfredo'nun çok hoşuna gitmişti.

«Haklısın» diyerek çobanıyla övünmeğe koyuldu.

«Bütün İspanya'da çobanımın üstüne bir tek kişi yoktur. Onun değeri hiç bir şeyle ölçülemez. Şimdiye kadar ağzından bir tek yalan bile çıkmamıştır. Ve bundan böyle de çıkmıyacağına eminim.»

Don Jaime bu sözlere biraz içerlemişti. Komşusuna biraz öğüt vermenin yerinde olacağını düşünerek şöyle dedi :

«Dostum, bana kalırsa düşünmeden konuşuyorsun. Daha doğrusu bazı şeyleri hesaba katmadan övünüyorsun. Bu tutumun insanı seninle bir bahse kışkırtıyor. Ne dersin seninle şöyle bir anlaşma yapalım mı? Eğer bir ay içinde çobanına yalan söyletebilirsem malının mülkünün yarısını sen bana ver eğer bunu başaramazsam aynı şeyi ben sana seve seve veririm.

Don Alfredo, kararlı bir sesle :

«Pekâlâ kabul» dedi.

Kazanacağından en ufak bir şüphesi bile yoktu, çünkü adamına sarsılmaz bir güveni vardı. Onu birçok defalar sınamıştı. Bu yüzden yanılmasına dünyada imkân yoktu.

İki zengin bahse girdiklerinde ay yeni safhasındaydı.

O günden itibaren Don Jaime çobanın yalanını yakalıyabilmek için plânlar kurmağa başladı. En ufak bir yalan bile ona bahsi kazandırmağa yetecekti.

Günlerden bir gün Don Alfredo çobanın sürüsünü yaydığı yamaçlarda avlanmağa çıkmıştı. Bu arada adamı bir de doğruluk imtihanından geçirip bir taşla iki kuş vurmayı tasarlamıştı.

Kendilerinden hayli yüksek bir tepede durduğu için küçük bir nokta halinde görünen Don Jaime'yi göstererek,

«İyice bak» da dedi, «Bana onun kim olduğunu çabucak söyle!»

Çoban ilerdeki karaltıya gözlerini dikip şöyle cevap verdi :

«O ya bir soylu kişi, ya halktan biri, ya bir hanım, ya bir köylü kadın belki de bir çocuktur. Bir hayvana binmiş o da ya bir at ya bir katır ya da bir merkeptir. Atın arkasındaki

ORMAN

Sensin dünyayı yeşil eden,
Sensin kuşları güldüren.
Orman olmayan yer,
Boş bir tarlaya benzer.

Yazık günah değil mi.
Hiç ağaç kesilir mi.
Sensin dünyayı güzelleştiren,
Sensin kuşları güldüren.

Tülin Günay

küçük hayvanın bir köpek olma ihtimali çok fazla.»

Başka bir gün, iki zengin komşu ertesi gün havanın nasıl olacağını tartışırlarken, bir ara hava tahminini çobana bıraktılar.

Bunun üstüne o da şöyle cevap verdi :

«Ya soğuk, ya sıcak ya da ılık olacak. Rüzgâr ya doğudan, ya batıdan, ya güneyden, ya da kuzeyden esecek veya hava durgun olacak. Ya kar, ya yağmur, ya tipi yağacak, yahut da açık bulutsuz güneşli olacak.»

Don Jaime onu kandırıp, görevinde bir kusur işletmeğe ve bunu örtbas etmek için efendisine yalan söyletmeğe zorlamak için araya bir sürü adamlar koymuştu.

Fakat bunların hepsi boşuboşunaydı. Hiçbirisi onun düşüncesiz, hesapsız bir hareketini, sözünü yakalıyamıyorlardı.

Günler hızla geçmekteydi. Gökteki ay artık tepsi gibi yuvarlak değildi. Her gece biraz daha küçülüyordu.

Bahsin sona ermesine bir gün kalmıştı. Don Jaime o sabah kalkar kalkmaz, çiftliğinin yarısının elden gideceğini düşünerek aklı başından gitti. İşte böyle! Aç gözlülüğü malının yarısını kaybetmesine sebep oluyordu. Böyle bir bahse girişmeğe

ne lüzum vardı ki sanki? Daha fazla malı ne yapacaktı?

Don Jaime'nin son derece güzel bir kızı vardı. Kız babasının derdine bir çare bulmağa karar vermişti.

Sabahleyin erkenden kimseye bir şey söylemeden usulca evden çıktı ve Don Alfredo'nun otlaklarına giden yolu tuttu.

Çoban birdenbire kızla karşılaşınca şaşırıp kaldı.

Bir süre hayretle baktıktan sonra kendini toplıyarak,

«İn misin, cin misin?» diye sordu.

Kız tatlı tatlı gülerek,

«Benden korkmana hiçbir sebep yok» dedi.

«Buraya iyilik mi yoksa kötülük yapmağa mı geldin?»

Güzel kız,

«Senin nasıl bir kimse olduğunu anlamağa geldim» dedi.

Kızın güzelliği, zerafeti, son derece ustalıklı konuşması çobana her şeyi her şeyi hattâ vazifesini bile unutturmuştu.

Kız da onun şaşkınlığından faydalanmasını bildi ve adama gözü gibi sevdiği boğayı kestirerek, yüreğini alıp evine döndü.

Don Jaime gözlerine inanamıyordu. Az sonra boğanın yüreğini kapıp koşa koşa komşusunun evine gitti ve elindekini adamın önüne koyarak,

«Bak» dedi. «Çobanın hiç bir sebep yokken, du-

rup dururken koca boğayı kesiverdi. Kendisine bunun doğru olup olmadığını sor. Bakalım bu defa da doğruyu söyliyebilecek mi?»

Bu sırada çoban da ağır ağır efendisinin evine doğru yürümekteydi. Adam yaklaştıkça yavaşlıyor elindeki değneği yere iyice gömerek gocuğunu sopanın üstüne taktıktan sonra geri çekilerek şöyle diyordu.

«Şimdi sen efendim Don Alfredo'sun, konuş bakalım!»

Sonra efendisinin sesini taklid ederek, bir onun yerine konuşuyor, daha sonra da onun sözlerine karşılık kendisi cevap veriyordu.

«Söyle bakalım, çoban bizim sürü ne âlemde?

«Kimisi semiz, içlerinde cılız olanları da var ama hepsi iyiler.»

«Peki büyük boğa nasıl?»

«Beyefendi, onun kanı oluk gibi akıyor.»

Yol boyunca neler söyliyeceğini tekrar tekrar prova etti. Her defasında iyi bir yalan bulup söylemeğe karar veriyor fakat tam ağzını açınca dudaklarından hep aynı sözler dökülüyordu.

Nihayet efendisinin evine ulaştı.

Az sonra Don Alfredo ile Don Jaime dışarı çıktılar.

Don Alfredo yine her zaman sorduğu soruları tekrarlamağa başladı.

«Söyle bakalım çoban, bizim sürü ne âlemde?»

«Bir kısmı semiz, bir kısmı zayıf ama hepsi de iyi.»

«Ya büyük Boğa?» o nasıl?»

«Büyük boğa, mı efendim?»

«Tabii, büyükboğa!»

«Büyük boğayı mı sormuştunuz?»

«Eevet, evet. Haydi söylesene. O nasıl?»

Böyle birbirlerine karşılıklı sorular sorup dururlarken bir ara çoban başını yerden kaldırdı, efendisinin gözlerinin içine bakarak son derece üzgün bir sesle şöyle dedi :

«Güzel bir kızın hatırını kıramadım. Bende büyük boğanın yüreğini istedi. Bir anda öylesine güzel bir yaratığın bana kötü bir şey yaptırabileceği aklımdan bile geçmedi. Hemen dediğini yerine getirdim.»

Çoban bunları söyler söylemez gördükleri karşısında hayretler içinde kaldı. Efendisi sevincinden kahkahalar atıyordu.

Sonra bir ara kendisini toplıyarak çobanı kucakladı ve alnından öperek.

«Gerçekten» dedi. «Sen Elverdadero adını hak etmişsin. Boğaya gelince, üzülme bahara yenisi doğacak, o zaten hayli yaşlanmıştı. Sonra birşey daha var: bana kalırsa sen o çok hoşuna giden kıza lâyık bir kimse olduğunu bir defa daha ispatladın. Sen buna ne dersin komşum ?

Don Jaime,

«Haklısın dedi» hemen düğün hazırlıklarına başlansın. Herkes davet edilsin... İspanya'da doğru sözlü çobanın hikâyesini ve ününü duymayan kimse kalmasın.

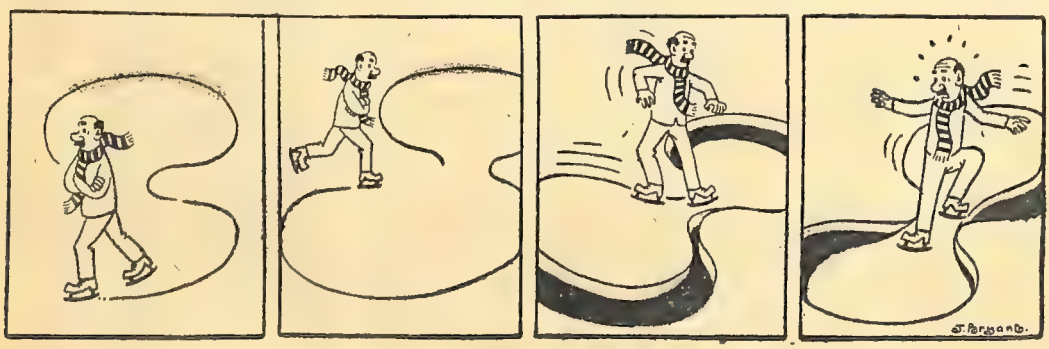

Midas'ın Altınları

EVVEL zaman içinde Midas adlı çok zengin bir Kıral vardı. Kıral yeryüzünde en çok iki şeye önem verirdi. Birisi altın, öteki de kızı.

Tacını sevmesine tek sebep onun bu kıymetli madenden yapılmış olmasıydı.

Küçük prensesi de en az altın kadar çok severdi. Kızına olan sevgi derecesi arttıkça altın toplama hırsı da fazlalaşıyordu. Kıral kızına yapabileceği en büyük iyiliğin ona muazzam bir hazine bırakmak olduğu düşüncesindeydi.

Bir gün geldi ki, artık Kıral altından başka bir şey düşünemez oldu. Öyle ki, güneş batarken gözüne altın renkli bulutlar ilişse içinden onların sahici altından olmalarını geçirirdi.

Midas'ın altın sevdası öylesine derinleşmişti ki, artık adamcağız altın olmıyan bir şey görmeğe dayanamamağa başlamıştı. Bu yüzden de günlerden büyük bir kısmını sarayın mahzenlerinden birindeki hazinesinde geçiriyordu.

Günlerden bir gün yine altınlarının arasında tatlı dakikalar geçirirken bir ara altın yığınları üstüne bir gölge düştüğünü gördü.

Hemen başını kaldırınca bir de ne görsün? Göz kamaştırıcı ince bir güneş ışını demeti üzerinde, güler yüzlü, kırmızı yanaklı minik bir adam durmuyor mu?

Yabancı pırıl pırıl gözlerini odanın dört bir tarafında dolaştırdı. Güldükçe altınların parıltısı büsbütün artıyordu. Gördükleri çok hoşuna gitmişti.

Sonra Midas'a dönüp,

«Zengin bir adamsın, dostum» dedi. «Bence yeryüzünde hiç kimsenin bu kadar çok altını yok.»

Midas halinden hiç de memnun görünmüyordu. Hemen dert yanmağa koyuldu.

«Bunları toplamak için çok güçlük çektim. Onları bir araya getirmek için aşağı yukarı bütün ömrümü tüketttiğimi gözönüne getirirsen hiç de dediğin gibi zengin sayılmam. Eğer insan bin yıl kadar yaşıyabilseydi belki o zaman eline gerçekten zengin olabilmek fırsatı geçerdi.»

Yabancı,

«Ne diyorsun!» dedi. «Demek ki, halinden memnun değilsin.»

Midas hiç sesini çıkarmadan dertli dertli başını salladı.

Bunun üstüne yabancı,

«Çok merak ediyorum doğrusu» dedi

«Sen nasıl memnun olursun acaba?»

Midas etrafına ışıklar saçan yabancının yüzüne bakarak düşünmeğe koyuldu.

Sevimli yabancı,

«Yüzünden aklına parlak bir fikir geldiği besbelli. Çekinme söyle. Dileğin yerine gelecek.»

Midas,

«Yalnız şöyle düşünmüştüm» diye cevap verdi. «Bu hazineyi toplamak için ömrümü tükettim. Fakat bu da çabalarımın karşılığı değil

★ Yeni yılda Doğan Kardeş okuyucularına sağlık ve mutluluk diler ★

olsa başka hiçbir şey istemezdim.»

Öteki sevinçle,

«Candan tebrikler, dostum Midas» diye bağırdı. «Gerçekten çok parlak bir fikir. Ne var ki, acaba bu seni memnun edebilecek mi? Sonra pişman olmıyasın?»

Midas,

«Pişman olmak da ne kelime! Eğer bu dileğim gerçekleşirse, mutluluğumu hiçbir şey gölgeliyemez.»

Yabancı ayrılırken elini sallıyarak.

«Peki öyleyse sen bilirsin» dedi «Yarın güneş doğar doğmaz dileğin yerine geldiğini göreceksin.»

Sonra yabancı bakılamıyacak kadar parlaklaştı. Midas gözlerini kapamak zorunda kalmıştı Gözlerini tekrar açtığında odada tepedeki minik pencereden süzülen bir ışın demeti ve altın yığınlarından başka bir şey yoktu.

Gece Midas'ın gözüne uyku girdi mi, girmedi mi pek bilemiyoruz. Yalnız daha güneş doğmadan çok önce uyanmıştı. Yabancının verdiği sözü tutup tutmadığını anlamak için hemen etrafındaki eşyalara elini sürmeğe başladı.

Ne yazık ki, bütün sevinci bir anda sönüverdi. Çünkü ilkin dokunduğu iskemle yine eskisi gibi kupkuru tahtaydı. Daha sonra neyi denediyse hiç birinde en ufak bir değişiklik olmadı.

Ümitleri kırıldı. Ağlamaklı olmuştu. Yalnız hesaba katmadığı bir şey vardı. Daha bu sırada şafak sökmemişti. O böyle kara kara düşünürken güneşin ilk ışıkları odayı doldurdu. Kıralın birden gözleri kamaşmağa başladı. Sanki yatak örtülerinden etrafa bir parlaklık yayılıyor gibiydi. İyice bakınca adetâ gözlerine inanamadı. Çarşaflar, örtüler pırıl pırıl altındı. Onu sevindiren taraf dileğinin gerçekleşmiş olmasıydı.

Bir çocuk sevinciyle yatağından fırlıyarak önüne gelen her şeye elini sürmeğe başladı.

Sırtına elbiselerini giydiğinde kumaşın son derece ince bir altın tabakası haline geldiğini gördü. Yine eskisi gibi yumuşacıktı ama yalnız biraz ağırlaşmıştı Cebinden mendilini çıkardı. O da altın kesilmişti. Görünüşü çok hoştu ama bu son değişiklik kıralın pek hoşuna gitmemişti. Çünkü minik prensesin işlediği nakış kaybolmuştu.

Midas az sonra etrafındakileri daha iyi görebilmek için gözlüğüne el attı. O devirde gözlük çok az rastlanan bir şeydi ancak kıralların takabileceği lüks bir eşyaydı.

Midas gözlüğünü gözüne yerleştirince yine şaşmaktan kendini alamadı. Karşısını göremiyordu. Elini sürer sürmez gözlüğün değeri artmasına karşılık işe yaramaz bir hale gelmişti.

Küçük prenses daha ortalıkta görünmüyordu, kıral kızını yanına çağırttı. Bu arada kendisi sofraya otururak onu beklemeğe koyuldu.

Bu arada kulağına kızının hıçkırıkları geldi. Gerçekten şaşırmıştı, çünkü küçük prenses hemen hemen yeryüzündeki en neşeli insandı.

Midas, çocuğu güzel bir sürprizle şaşırtarak sevindirmeğe karar verdi. Hemen onun çay fincanına dokunarak altın yapıverdi.

Bu sırada küçük prenses usulca kapıyı açıp içeri girmiş yavaş yavaş yürüyor, bir yandan hıçkırırken bir yandan da önlüğüyle göz yaşlarını siliyordu.

Kıral,

«Sultanım» dedi, «Böyle güzel bir günde ağlanır mı? Ne oldu?»

Kız önlüğünü gözlerinden çekmeden kolunu uzatarak az önce Midas'ın altın yaptığı gülü uzattı.

Baba, keyifli keyifli,

«Ne güzel değil mi!» dedi. Yalnız bu göz kamaştırıcı

gül niçin seni ağlatıyor onu anlıyamadım!...

Küçük kız hıçkıra hıçkıra şöyle konuşmaya başladı:

«Babacığım bunun neresi güzel. Bahçedeki çiçeklerin en çirkini Sabahleyin üstümü giyinir giyinmez bahçeye sana çiçek toplamağa koştum Küçük kızınızın eliyle getirdiği güllere bayıldığını biliyorum. Ne olmuş biliyor musun? Bahçemizdeki o mis gibi kokan güllerin hepsi mahvolmuş! Hiç birinin ne eski renkleri ne de kokular kalmış. Hep böyle kazık gibi kesilmişler. Bunlara ne oldu ki?»

Midas kızını bu derece üzen bir şeyi kendisinin yaptığını söylemeğe utanıyordu. Onu sofraya oturtmak için dil dökmeğe başladı

«Böyle bir gülle, o alelâde olanlarından binlercesini alırsın. Üstelik böylesi yüzlerce yıl solmaz.

Prenses,

«Ben bunu ne yapayım» diye bağırdı «Hiç kokusu yok sert yaprakları da burnuma batıyor.»

Küçük kız sofraya oturmuş yemeğine başlamıştı. Üzüntüsünden fincanının altın olduğunu farketmemişti.

Midas eline alır almaz çaydanlık altın oluverdi.

Bir ara aklına bu kadar çok altını nerede saklıyacağı meselesi geldi Bunları düşünürken çayından bir yudum aldı Dudaklarına değer değmez çay erimiş altın haline geliverdi. Az sonra da kaskatı kesildi.

Midas irkilerek,

«Ha!» demekten kendini alamadı. Küçük kız hemen başını kaldırıp merakla sordu.

«Ne oldu babacığım?»

Midas,

«Sen yemeğini yemene bak, yavrum bir şey yok.»

Az sonra denemek için sofradaki tuzlu balıklardan birinin kuyruğuna eliyle dokundu. Balık en usta kuyumcuların bile işliyemiyeceği güzellikte altından bir sanat eseri haline geldi.

Midas'ın fena halde canı sıkılmıştı İştahla üstüne reçel yağı sürülmüş ekmeğini yiyen kızını gıpta ile seyrediyordu. Bir ara el çabukluğuyla bir şeyler yemeği başarabileceğini düşünerek eline bir patates aldı. Hemen ağzına atıverdi. Fakat ağzı sert maden parçalariyle doldu. Dili öylesine yanmıştı ki hemen yerinden fırladı bir aşağı bir yukarı kızgın kızgın dolaşmağa başladı.

Karnı çok açtı. Önünde zengin bir sofra duruyordu. Gelgelelim boğazından bir lokma bir şey bile geçmiyordu.

Bu arada küçük prenses babasına ne olduğunu anlamağa çalışıyordu.

Bir ara onu teselli etmek için boynuna sarıldı. Kıral bütün üzüntüsünü unuttu. Kızının yeryüzündeki hazinelerin hepsine bedel olduğunu düşünüyordu Eğilip alnından öptü. Hemen o anda güzel prenses altın bir heykel haline dönüverdi.

Kıral üzüntüsünden deliye dönmüştü. Dövünüp dururken kapının arkasında bir yabancının belirdiğini farketti. Hemen başını önüne eğdi. Çünkü bu bir gün önce kendisine bu uğursuz yeterliği bağışlıyan ışıklı perinin ta kendisiydi.

Peri.

«Ne o, dostum Midas, halinden memnun musun?»

Midas üzüntülü üzüntülü,

«Altın da ne sanki» dedi.

«Kalbimin değer verdiği şeyi kaybettim.»

Yabancı

«Çok güzel, doğrusu, dedi. Sende Dündenberi bir hayli gelişme olmuş. Dur seni bir sınavdan geçireyim. Söyle bakalım hangisi sence daha değerli. Dokunduğunun altın olması mı yoksa bir bardak su mu?»

Kıral,

«Su, dedi,» Ama ne yazık ki, ben çatlıyan dudaklarımı bile ıslatamıyacağım Sonra teker teker aklına gelen herşeyi saydı Kıral eskiden hiç önem vermediği şeylerin altından kat kat üstün oldu-

(Devamı S. 50 de)

Yeni Yılın parolası

SALONA girdim ki, bir faaliyet, bir faaliyet, efendim süs fenerleri mi istersiniz, sarılı, kırmızılı eponj kâğıtlar mı, kurdeleler mi, daha neler, neler! hepsi arı gibi çalışıyorlar.

— Çocuklar ne var, ne oluyor böyle?

— Doktor Amca yılbaşı gecesi annelerimiz, babalarımız toplanacak, eğlenecekler, bizde yılbaşı arifesinde gündüz toplanalım dedik, annelerimizden müsaade aldık ve bu işi sizin evde yapmağa karar verdik.

— Eh! nasıl eğleneceksiniz bakalım? Oğlum atıldı,

— Size sürpriz yapmak istiyorduk madem sordunuz, söyliyeyim kuzenimin bugün doğum günü, biliyorsunuz yatılı, haftadan haftaya bize çıkıyor, annesi, babası İstanbul'da değiller, doğrusunu isterseniz biraz da onu düşündük. Hem yılbaşını, hem de onun doğum gününü beraber kutlayalım dedik, o da nerede ise gelir, bizleri böyle görünce hem şaşırır, hem sevinir, güzel bir pasta da yaptırdık. Refik, Leylâ, Ahmet, İlhan, Füsun, Esin de gelecek, eksik olmasın annem limonataları da hazırladı. Pikap çalacağız, Füsun piyanoda konser verecek, piyango çekecek, tombala oynıyacağız, eğleneceğiz.

— Güzel, size iyi eğlenceler dilerim.

Üç saat sonra bizim ev cıvıl cıvıl çocuk sesleriyle doldu, bir aralık çalıştığım odaya geldiler, bana da pasta, limonata getirdiler teşekkür ettim ve hepsine:

— Bugün aralığın 31'i Yaşlı yılın son yaprağını 5-6 saat sonra çöp sepetine atacak taptaze, yepyeni bir seneye gireceğiz, 1962 de içinizden birkaçı hastalandı, ateşle yataklara serildi, okul ve derslerinden geri kaldı, ama bu sene hastalanmamak, güç kuvvetten düşmemek lâzım,

— Hastalanmamak elde mi?

— Tabiî elde. İstemek, yapabilmek demektir. Rahatsızlıklar hep ihmaller yüzünden meydana gelir, vakıa hastalık sağlık biz insanlar içindir ama, iş hasta olmamağa bakmaktır. Malûm Ocak, Şubat, Mart kış ayları mikroplar eşikte pusu beklemekte. Siz kendinize baktıktan, söz dinledikten sonra vız gelir, mikroplar size. Rüzgârda yağmurda top peşinde koşan, sırsıklam olup 38-39 ateşle anjin, grip, zatürree, bronşitten yatağa düşenleri bilirim, hattâ kar topu oynayan, kar adamı yapan, koşup terliyen, sonunda susuzluğunu gidermek için kar yiyenleri çok görmüşümdür. Akıllı bir çocuk, beş on dakika oyun için haftalarca ateşten inleyip derslerinden sağlığından olmak ister mi?

— İstemez efendim.

— İşte 1963 de rahatsızlanmamak için kendinize dikkat edecek, hava ceryanında, yağmurda, karda kalmıyacak, ayaklarınızı başınızı üşütmiyecek, sıcak odadan sokağa, yakın bir yer de olsa paltosuz, atkısız, çıkmıyacaksınız, onu seviyorum, bunu seviyorum diye yemek seçmiyecek-

Altın Anahtar

EVVEL zaman içinde iki çocuk bir ormandan geçerlerken ormanın bir tarafında bir cücenin sakalının bir ağaç köküne sıkışıp kaldığını görmüşler. Cüce yakalanacağından korkarak telâşından başındaki sivri külâhı düşürmüş ve külâh düşünce de tılısım kalkarak bütün vücudu meydana çıkmış. Onu herkesin gözünden gizleyen sivri külâhıymış... İki çocuk cüceyi görünce sevinçlerinden ne yapacaklarını şaşırmışlar. Hemen yanına gidip hayranlıkla kendisini seyre koyulmuşlar Veli adındaki çocuk cüceyi yanına alıp evine götürmek istemiş, arkadaşı Ali'ye :

«İnsanın bir olaydan zengin olabileceğini her halde işitmişsindir,» demiş, «şimdi bu cüceyi bir kafese hapseder, ve bildiği gizli hazinelerin yerini bize bildirmeden bir yere koyuvermeyiz, olmaz mı?»

Cüce kendisini koyuvermeleri için yalvarmaya başlamış, çocukların önünde dize gelmiş.

Çok temiz kalbli olan Ali bu hale dayanamamış, cüceyi serbest bırakmak istemiş, fakat bunu nasıl yapacağını kestirememiş

Veli arkadaşına:

«Aptal, ele geçen bir devlet kuşu kaçırılır mı,» diyerek cüceyi bağlamak üzere cebinden bir ip çıkarmış. Fakat Ali daha evvel davranarak çevik bir hareketle cücenin sakalını çakısıyla kesmiş ve ağaçtan kurtarmış

Cüce sakalının bu hale gelmesine biraz sızlanmış, fakat ağaçtan kurtulmasından dolayı büyük bir sevinç duymuş. Bir sıçrayışta hemen külâhını kapmış ve başına koyar koymaz da derhal ortadan kaybolmuş.

Bu hali üzüntü ile seyreden Veli havaya yumruğunu sallıyarak :

«Sen ne aptal şeymişsin,» diye bağırmış.

Cüce görünmüyor ama sesi işitiliyormuş. Demek ki hâlâ orada... Ali kayıptan gelen bir sesin şöyle söylediğini duymuş :

«Bana yardım ettiğin için sana teşekkür borçluyum Bunun için de sana bir altın anahtar veriyorum. Onu iyi sakla. Bu anahtar seni dünyanın en zengin adamı yapacak, en kapalı yerler bile sana açılacaktır.

Bu sözlerin sonunda Ali altın anahtarın kendisine uzatıldığını görmüş ve biraz sonra da cücenin uzaktan gelen sesinin kendisine iyi günler dilediğini işitmiş. Alinin sevinci pek az sürmüş. Veli kötü gözlerle bu hali bir müddet seyrettikten sonra Ali'nin üzerine atılarak anahtarı elinden kapmış ve:

«Bu anahtar benim», diye bağırmış, «Ben cüceyi bir odaya kapıyacaktım, o bundan kurtulmak için anahtarı bana verdi »

Ali arkadaşının arkasından bir müddet koşmuş, anahtarın doğrudan doğruya eline verildiğini söylemesi hiç bir şeye yaramamış. Bütün doğru sözler kötü niyetler karşısında faydasızdır. Öyle ya Veli kendisinden daha kuvvetli... Sonra kasabada bütün olayları Veli inkâr edeceğinden kimse kendisine inanmıyacak Ali bir müddet sızlanmış. Sonunda sabretmekten başka çare olmadığını anlamış.

Kasabaya varan Veli hemen zengin olmanın çarelerini aramaya koyulmuş... Cücenin: (bu anahtar bütün kapalı kapıları açacaktır) sözlerini hatırlamış

«Aman ne iyi, şu şişko kasabın para dolu dükkânını açmak ne zevkli olacak,» di-

ye düşünmüş. Ertesi akşam Veli gizlice kasabın dükkânına yanaşmış, kalın demir kepengi zorlamaya koyulmuş, fakat anahtarın kilide uymadığını görmüş, ve o anda kuvvetli bir elin omuzundan yakaladığını da hissetmiş. Bu el etrafı daima gözliyen polisin eliymiş. Polis kabahatliyi yakalamış.

Ali'nin evi karakolun yolu üzerinde olduğundan tam polisle Veli buradan geçerken Ali de tesadüfen evinin kapısının önündeymiş. Eski arkadaşının bir polisle oradan geçtiğini görmüş. Veli, sanki bu haline Ali sebep olmuş gibi, hiddetli gözlerle Ali'ye bakmış ve tam Ali'nin yanına gelince anahtarı cebinden çıkarıp Ali'ye doğru fırlatmış ve yavaşça :

«Güle güle kullan,» demiş.

Ali anahtarı yerden alınca yüreği sanki bir ışıkla dolmuş. Velinin bu anahtarı vererek arkadaşını da aynı kötü duruma düşürmek istediği o anda aklına bile gelmemiş Bilâkis arkadaşının pişman olarak anahtarı geri vermek istediğini düşünmüş. Böylece altın anahtar yine Ali'nin eline geçmiş.

Şimdi artık o zavallı arkadaşının hapishane köşelerinde nasıl günlerini geçireceğini düşünmeğe koyulmuş. Biraz sonra aklına cücenin sözleri de gelmiş. Bu küçük anahtarın bütün kapıları açacağı müjdesi kulaklarında çınlamış durmuş, işte açılacak kapılardan biri karakolun kapısı değil mi?

Ali şimdi ne yapacağını çok iyi düşünmek zorunda kalmış. Hemen başkomiserin huzuruna çıkmış, bahtsız arkadaşı için yanmış yakılmış, diller dökmüş. Sonunda başkomiseri ikna ederek bir daha kanuna karşı geldiği takdirde daha ağır surette cezalandırması şartiyle arkadaşını serbest bıraktırmayı başarmış.

Veli karakoldan koyuverildiğini ve bu işin de kendisine pek fena davrandığı eski arkadaşı tarafından başarıldığını gördüğü zaman şaşırmış kalmış. Fakat iyi ki karakol bodrumunun nemli taşları Veli'nin kötü huylarını düzeltmeye yaramış. Veli Aliye teşekkür etmiş ve bu işi nasıl başardığını sormuş.

Ali elindeki anahtarı göstererek :

«İşte bu bana yardım etti, demiş, fakat nemli bodrumun kilidini açan bu değildir.» Veli anahtarın bu mucizesine şaşırmış kalmış. Bununla beraber artık bu anahtar üzerinde bir hak isteğine de kalkışmamış. Gün geçtikçe arkadaşının bütün gönülleri nasıl elde ettiğini ve hiç kimsenin kendisine kötü davranmadığını farketmeğe başlamış. Ali ne yaparsa doğrudur. Her şey onu saadete götürür ve o da başkalarının ve muhtaçların saadetini tamamlamıya çalışır.

Veli nihayet altın anahtarın sırrını anlamış. Bu anahtar kalblerin, gönüllerin kapısını açmaktadır. Yalnız bunu kullanmasını bilmek ve öğrenmek lâzımdır

Vefa Şerefli

RÜYALAR ÜLKESİNDE

Jane Stewart (9 yaş grubundan)
İngiltere Kırallığı

Rüzgârlı bir gece yatağıma yattığımda pencereden hafif bir tıkırtı duydum. Az sonra ne olduğunu anladım. Bu bir periydi. Fısıldarcasına bana dedi ki,

«Bu gece benimle birlikte Rüyalar Ülkesinde dolaşmak ister misin?»

«Tabii» dedim.

Hemen bana sırtında bir eyer bulunan kocaman bir kedi getirdi. Sabahlığımı giyip kedinin sırtına bindim, ve yola koyulduk. Çok geçmeden kendimi Rüyalar Ülkesinde buldum. O kadar çok bebeği bir arada görünce gözlerim kamaştı doğrusu. Orada her türlü bebeği bulmak mümkündü. Bu bebeklerin Rüyalar Ülkesinde bulunmasının sebebi sahiplerinin onları dışarda yağmur altında bırakmalarıydı.

Tam etrafı dolaşmağa başlıyacaktım ki, gözüme çok iyi tanıdığım bir bebek ilişti. Hemen periye o bebeği alıp alamıyacağımı sordum.

Peri «evet» deyince onu kendi atımın sırtına koyup eve yollandım.

Çok geçmeden kulağıma dadımın sesi geldi. Gözlerimi açtım. Acaba her şey yalnız bir rüyadan mı ibaretti. Ama geçenlerde kaybolan en çok sevdiğim bebeğim yanımda duruyordu.

Sihirbazların Hünerleri

EVVEL zaman içinde, Hindistanda dört kardeş vardı. Bunlar ülkenin en köklü ve belli başlı bir Brahman ailesinin çocuklarıydılar.

Bazı sebepler yüzünden aile fakir düşünce kardeşler komşu ülkelerden birine gidip bir de şanslarını orada denemeğe karar verdiler.

Kardeşlerden üçünün sihir, büyü gibi olağanüstü şeylerdeki bilgileri son derece fazlaydı. O zamana kadar hep bu gizli kuvvetlerin sırlarını öğrenmeğe uğraşmışlardı. Küçük kardeşin böyle şeylere ait en ufak bir bilgisi olmadığı gibi bu konulara karşı ilgisi de yoktu.

Yolda giderlerken, kardeşlerden biri birdenbire durarak şunları söyledi :

«Bu çocuğu da başımıza dert aldık doğrusu. Bir kere kara cahil. Gizli kuvvetlerin sırlarından haberi bile yok. Bizi gittiğimiz yabancı diyarlarda rezil edecek. Bence onun geri dönmesi bizim için çok daha hayırlı.»

En büyükleri,

«Olmaz, olmaz» diye atıldı. «Ona da bilgisizliğinin ortaya çıkmıyacağı bir iş buluruz. Ne de olsa kardeşimiz.»

Sonra yine yollarına devam ettiler. Epeyce gittikten sonra göz alabildiğine uzanan bir ormana geldiler.

Daha ormana ayak basar basmaz bir kemik yığınına rastladılar. Ne olduğunu anlamak için hemen durup bakmağa koyuldular. Bunu ilk defa çözen küçük kardeş oldu.

«Aslanmış» dedikten sonra tekrar yoluna devam etmeğe başladı.

Kıskanç ağabey arkasından seslenerek durdurdu.

«Bir dakika» dedi. «Şimdi sana öyle bir hüner göstereceğim ki, bön bön bakan gözlerin faltaşı gibi açılacak. Bak, şimdi birkaç kelimeyle şu kemikleri eskiden hayvanın vücudunda olduğu gibi bir araya getireceğim!»

Bunları söyledikten sonra bir takım anlaşılmaz şeyler mırıldanmağa başladı.

Az sonra kuru kemikler tıkırdadı. Her biri hareket ederek birbirlerine bitiştiler. Göz açıp kapayıncaya kadar kısa bir süre içinde yolun ortasında bir aslan iskeleti dikildi.

En küçük kardeş gerçekten çok şaşırmıştı. Bir türlü gözlerine inanamı-

yordu. Ötekilere dönüp telâşlı telâşlı,

«Buradan biran önce uzaklaşalım» dedi. «Yolumuzun üstüne böyle iskeletlerin dikilip, boş göz çukurlarıyla bize bakması hiç de hoş bir şey değil.»

Ortanca kardeş alaylı alaylı,

«Sen» dedi, «yalnız aptal değil aynı zamanda korkağın da biriymişsin. Mademki iskelet hoşuna gitmedi dur ben de sana beğeneceğin bir şey göstereyim.»

O da bir şeyler mırıldandı. Çocuk bunun sonunun neye varacağını merakla beklerken iskelet etli, kanlı, kabarık yeleli, gözlerinden kıvılcımlar çıkan bir aslan oluverdi.

En küçük kardeşin keyfi büsbütün kaçtı. Bu defa ötekilere yalvarmağa başladı.

«Ne olursunuz, haydi gidelim. Bakın hava kararıyor. Üstelik daha önümüzde upuzun bir yol da var.»

Birisi zararlı bir işe başlayınca onu yarıda bıraktırmak hayli güçtür. Sonra büyük kardeş kendisinin hünerlerinin kardeşlerinkinden aşağı kalmadığını göstermeğe de can atıyordu.

Bu defa da o,

«Dur» dedi. «Bir de şu aslanın kükremesini duy da, kardeşlerinin ne güçlü kişiler olduklarını iyice anla. Şimdi bir tek kelimeyle bu yaratığı canlandıracağım.»

Küçük kardeş, şöyle söylemekten kendini alamadı :

«Bir aslanla oynadığınızı unutuyorsunuz galiba. Mutlaka siz delirdiniz... Eğer onu canlandırmakta kararlıysanız bari ben bir ağaca çıkıncaya kadar bekleyin.»

Kardeşlerin üçü de aptal gözüyle baktıkları kardeşlerinin haline katıla gülüyorlardı. Hünerlerini ortaya koymak başlarını döndürmüştü. Bu ustalık yarışmasında birbirlerini geçmekten başka bir şey düşündükleri yoktu. En büyük kardeş pek o kadar kötü yürekli değildi. Hayvanı canlandıracak kelimeyi söylemeden önce en küçük kardeşin ağaca tırmanmasını bekledi.

Daha ağzından sihirli söz çıkar çıkmaz hayvan canlandı. Kükriyerek sihirbazların üstüne atıldı ve bir çırpıda üçünü de silip süpürüverdi.

Sihirbazlıktaki üstün bilgileri onlara ne zenginlik ne de ün sağlıyabildi. Öte yandan gerçekten başka hiçbir şeyle ilgilenmiyen çocuk burnu bile kanamadan bu tehlikeyi atlattı.

Hangisi Doğru ?

1. **Hepinizin çok iyi bildiği «Gulliver'in Seyahatleri» adlı kitabın yazarı kimdir?**
   Jonathan Swift - Daniel Defoe - Hans Andersen.
2. **Anemometre denilen alet ne ölçmekte kullanılır?**
   Havanın basıncı - Havanın nemini - Rüzgârın hızını.
3. **Afrikanın en büyük şehri hangisidir?**
   Kap - Kahire - Adis Ababa.
4. **Karada yaşıyan hayvanların en uzun ömürlüsü hangisidir?**
   Fil - Aslan - Kaplumbağa

OTOBÜS

Pencereleri
Sıralı sandalyeleri
Önde şoför
Arkada biletçisi var.
Binmiş yolcular
Gidiyorlar...

Nevbahar Aksoy

ŞÖVALYENİN ÇAMURLU EĞERİ

ONALTINCI yüzyıl başlarında Avrupa'da Küçük Johann'ın amcası çok önemli bir kimseydi. Ünü her tarafa yayılmıştı. Francis von Taxis' in mektup taşıma sistemini övmiyen yoktu.

Johann mektup taşıma işinde amcasına yardımcı olacağı günün gelmesini dört gözle bekliyordu. Fakat amcası daha çocuğun yaşı küçük olduğu için onu böyle tehlikeli bir işe karıştırmıyordu. Çocuk da bunun hiç de öyle kolay bir iş olmadığını biliyordu. O devirlerde bir şehirden diğerine gitmek için çıkılan uzun yolculuklar tehlike ve güçlüklerle doluydu. Hırsızlar, katiller, yankesiciler, şiddetli fırtınalar, yıkık köprüler yola çıkanların hemen hemen her defasında karşılaştıkları şeylerdi.

Johann daha bir okul çocuğu olmasına karşılık kendisini tek başına yola çıkıp postayı götürmeğe yeterli görüyordu. Bir defa birçok ülkelerin kıralları arasında haberleşmeyi sağlamış olan ünlü haberciler ailesinden geliyordu. Sonra son derece güzel yağız bir atı vardı. Kendisi de usta bir biniciydi.

Bir gün amcasına kendisine izin vermesi için yalvarmağa başladı.

«Ne olur amcacığım bu defa ben de sefere çıkayım.»

Amcası,

«Sen daha küçüksün. Hem sonra ilkin büro işlerini iyice bilmen, mektupları gidecekleri yerlere göre ayırmayı öğrenmen gerekiyor.».

Fakat böyle bir görevin çevik, canlı genç için hiçbir anlamı yoktu.

Amcası sözlerine şöyle devam etti:

«Biraz daha büyüyünce...» Birden lâfını yarıda bırakıp,

«Dur» dedi «Aklıma bir şey geldi. Fransa kraliçesine bir taç gönderiliyor. Buradaki Brüksel'deki en usta kuyumcuların gece gündüz çalışarak yaptıkları son derece güzel ve değerli bir şey. Bunu mutlaka bütün hırsızlar soyguncular haber almıştır. Bunu her zaman postayı taşıyan adamlarımızla göndermek pek akıllıca bir şey olmıyacak. Ama hiç kimse senin gibi bir karış çocuktan şüphelenmez.»

Çocuk sevinçten çılgına dönmüştü. Sevinçle adamın boynuna sarıldı. Fikrinden caymasın diye bir sürü dil döktü.

Francis amca şöyle bir plân tasarlamıştı. Tacın bir taklidi yapılacak ve «Fransa Kraliçesinin Tacı» yazısıyla birlikte bir kuyumcunun vitrinine konulacaktı. Bu arada Johann asıl tacı alıp Paris'e götürecekti. Yolda güvenilir bir dostun evinde bir gece mola verip dinlenmesi de kararlaştırılmıştı.

Çocuk amcasından yapması gereken her şeyi en ince noktasına kadar öğrendikten sonra atının sırtına eski bir eğer yerleştirdi ve bu tehlikeli yolculuğa çıktı.

İlk gün çarçabuk geçti. Belçika'dan güneye doğru ilerliyerek Fransa sınırına vardı. Geceyi amcasının dostunun evinde geçirdi.

Ertesi gün hava yağmurluydu. Çamurdan yollar kaygan ve balçık gibi yapışkandı ama çocuk erkenden yola koyuldu. Öğleyin ağaçlık bir yerde mola verdi. Atı yanı başında otlarken kendisi de karnını doyuruyordu.

Birdenbire kulağına nal sesleri geldi. Acaba soyguncuların hücumuna mı uğramıştı? Saklanmak için çok geç kalmıştı. Hemen eyerin kolanını gevşetti.

Az sonra kendini altı tane korkunç görünüşlü adam arasında buluverdi. Bunlardan biri çocuğu yakasından tutup sarstı.

«Burada ne yapıyorsun?» dedi. «Çabuk söyle, buralardan bir posta tatarının geçtiğini gördün mü? Konuşsana be, ne duruyorsun?» Johann gerçekte olduğundan daha da çok korkmuş görünerek kekeliye kekeliye:

«Ha-ha-yır» dedi.

Adamlardan biri,

«En iyisi şunun üstünü arıyalım dedi. Mücevherleri göz göre göre elden kaçırmağa niyetimiz yok! »

Adamların elebaşısı olduğu anlaşılanı daha bir gün önce tacı Brüksel'de bir kuyumcunun vitrininde gördüğünü söyledi.

İçlerinden bir başkası «haydi şunun üstünden işimize yarıyanları alalım.» dedi. Hemen Johann'ın üstüne atılıp elbiselerini çıkarmağa başladılar.

Adamlar elbiselere dalmışken çocuk bir fırsatını bulup atın sırtına atladı ve dört nala uzaklaşmağa başladı. Adamlar hiç böyle bir şey ummuyorlardı. Şaşırıp kaldılar. Onlar kendilerine geldiklerinde çocuk ırmağa varmıştı. Ama öteki kıyıya geçerken kolanı gevşemiş olan eyer suya düştü.

Adamlardan biri,

«Haydi peşinden!» diye bağırdı.

Fakat çete başı engel oldu.

«Durun şaşkınlar» dedi. «Bu çocukla uğraşırken asıl posta tatarını kaçırmak mı istiyorsunuz?»

Johann bir hana varıncaya kadar, kaygan yollarda atını son hızla sürdü. Handa kuru elbiseler giyinip sıcak çorbasının başına oturduğunda yorgunluktan bitkin bir haldeydi

Ertesi gün şafak söker sökmez yanına birkaç adam alarak tekrar nehrin yolunu tuttu. Ellerine sopalar alıp çamurlar arasında eyeri araştırdılar.

Epeyce uğraştıktan sonra eyeri ele geçirdiler. Temizleyip sildikten sonra hayvanın sırtına yerleştirdiler. Çocuk hancı ile birlikte Paris'e doğru yola çıktı.

Hancı bir ara,

«Yavrum »dedi. «Anlıyamadığım bir şey var. O eski eyere niçin bu kadar çok önem veriyorsun?»

Çocuk eyerine çok alışkın olduğunu onsuz yapamıyacağını söyledi.

Paris kapılarına vardıklarında çocuğun görünüşü, içinde yüzdüğü garip esvapları, çamurlu eyeri, yorgun bakışlarıyla gerçekten insanın içine dokunuyordu.

Kapıdaki nöbetçiye kraliçenin huzuruna çıkmak istediğini söyledi. Posta tatarlarının saraya girip çıkmalarına izin vardı. Onun için kimse çocuğu yolundan alıkoymadı.

Kraliçe sarayın bahçesinde dolaşıyordu. Çocuğu görünce nedimeler gülüştüler. Kraliçenin de canının sıkıldığı halinden belliydi. Ters ters sordu:

«Bana bir mektup mu getirdin?»

Çocuk,

«Kraliçe hazretleri» dedi «Brüksel'den geliyorum. Tacınızı getirmek şerefiyle bahtiyarım.» Kraliçe sabırsızlıkla.

«Peki nerede?» dedi. «Tacım nerede»

Johann kraliçenin önünde eğilerek atına

«Gel buraya, karakız,» dedi. Hayvan gidip çocuğun önünde durdu. Johann kemerinden bir bıçak çıkarıp eyerin üstünde bir yarık açtı. Sonra içerdeki gizli gözden bir paket çıkardı. Kraliçe'nin önünde diz çökerek paketi ona verdi.

Kraliçe yolculuğun kolay geçip geçmediğini sordu.

Fakat kraliçe birtakım sorular sorarak olan biten her şeyi öğrendi.

Daha sonra çocuğun adını ve hangi aileden geldiğini sordu. Parmağından bir yüzük çıkarıp vererek,

«Sen» dedi, «Gözüpek, akıllı bir çocuksun. İlerde seninle tekrar karşılaşacağız.»

Bu üstü başı çamurlu posta tatarı daha sonraları kraliçenin en gözde şövalyesi oldu.

SATRANCIN TARİHİ

Satranç taşları, atlar, filler vezirler, şahlar, kaleler ve piyadeler, satranç tahtası üzerinde en azından 1500 yıldanberi hareket ettirilmektedirler. Oyunun ilk olarak Çin, Hindistan ya da İran'da oynandığı sanılmaktadır. Satrancın gerçek vatanının neresi olduğu bilinmediği gibi oyunu ilk defa kimin ortaya çıkardığı da belli değildir.

Oyun bugünkü şekliyle kırallar, asiller ve halk tarafından aşağı yukarı beş yüz yıldanberi oynanmaktadır. Bu arada çocuklar da hayli ilgi çekici oyunlar çıkarmışlardır. Örneğin hayatını okuduğunuz José Raul Capablanca daha on iki yaşındayken vatanı Küba'nın Satranç Şampiyonu olmuştu.

Birkaç kuşak öncesi, satranç, çocuklar için son derece eğlenceli ve faydalı bir oyun olarak kabul edilirdi. Bugün de bu eski oyunun yeniden canlandığını, meraklı taraflarının çoğaldığını görüyoruz.

★ En güzel Türk masalları: Az Gittim, Uz Gittim. Bu da bir Doğan Kardeş kitabı ★

BORAZANCIBAŞI

Röportaj :
Necla SEYHUN

— Bir delikanlıya yemeğe davetliyim. Delikanlı dedimse... 5 yaşında. Bir gün Çapa okulundaki yuvaya yemeğe gideceğim ona. Duvarları kedi, köpek resimleri ile süslü güzel sınıfında öteki arkadaşlariyle beraber yiyeceğiz. Ne mi yiyeceğiz? Bunu ben değil, beni yemeğe davet eden de söyliyemez. Yemeği her gün öğrencilerden birinin annesi pişiriyor. O gün sıra hangi annedeyse, onun yemeğini yiyeceğiz tabii. Hoş bunun önemi de yok zaten. Misafir umduğunu değil bulduğunu yer. Ama şansımız açıksa o gün, sofrada çorba bulunur. Çünkü çorba, Mehmet Altıntaş'ın en sevdiği yemek. Kim bu Mehmet Altıntaş? Çapa ilkokulunun, - yuvasının daha doğrusu - Borazancıbaşı. Okuldan içeri adım atıp da «Borazancıbaşı» diye kime sorsanız, sizi ona götürür. Eni boyu o merasimlerde gördüğünüz Borazancıbaşılarının yanında pek minicik kalır belki ama, azameti ve mahareti ile size, ismine hak kazandığını çabucak ispat eder. Meselâ canınız müzik dinlemek mi istedi? Hiç nazlanmadan size borazanını çalar. Ama sadece borazan mı? Hayır, Mızıka, armonika, dayanabilirseniz davul da çalar. Sonra, büyüyünce hem borazancı hem de mühendis olacağını belki size de anlatır.

Canınız masal mı dinlemek istedi? Ona söyleyin. Hiç nazlanmadan masala başlar. Belki biraz ortalardan başlar ama, ne zararı var. «Bir eşek varmış, der. Şey yapmış... gitmiş gitmiş kuzu kardeş demiş nereye gidiyorsun demiş. Orda kimse yok demiş. Gidecektim ama, gidemedim demiş. Üüüüü... o ağladı gitti arkadaşlarının yanına gitti, demiş.» İşte başı sonu olmıyan masaldan bir parça size. Öğretmen abla işe karışır da, bunun «Bremen mızıkacıları» masalı olduğunu anlatırsa size, işin içinden çıkarsınız. Aksi halde masal, çözemiyeceğiniz zor bir bilmeceye benzer. Canınız evcilik oynamak mı istiyor? Ona da uyar Mehmet. Çünkü evde kızkardeşiyle oynamağa alışık. Kendi evini çiçekler ve kitaplarla süsler hemen. Biribirinize misafir gider, gelirsiniz.

Yemek vakti gelince masada yanında yer açar. Ekmeğini, suyunu, yemeğini büyük bir cömertlikle paylaşır sizinle. Ama, yemek bitince, fazla oyalanmadan müsaade isteyip gitseniz iyi olur. Çünkü bu saat, ünlü Borazancıbaşının bütün arkadaşları ile beraber uyuyacağı saattır.

Makaralardan Sevimli Bebekler

Evinizde birçok boş makaralar vardır. Bunlar hiçbir işe yaramadan dururlar. Halbuki bu makaralarla birçok sevimli oyuncaklar yapabilirsiniz. Derginizde gördüğünüz gibi, çeşitli hayvanların önden ve arkadan görünüşlerini kalınca bir karton üzerine çizin Bunları gerçek hayvanların renklerine benziyecek şekilde boyayın Sonra resimleri kesip çıkarın. Hayvanların gövdeleri için birkaç boş iplik makarası alın. Bunları da ayrı ayrı her bir hayvanın rengine uygun olarak boyayın. Kuruduktan sonra kestiğiniz resimleri makaranın iki ucuna yapıştırın. Birkaç kat yaptığınız yün iplğn br ucundan keserek kuyruk yerine yapıştırın.

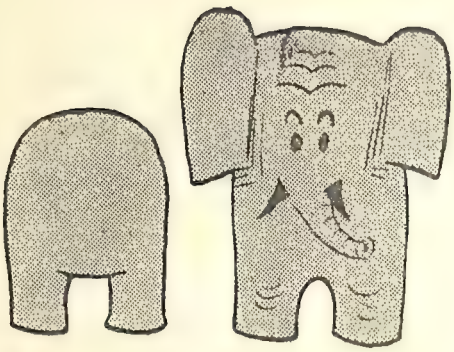

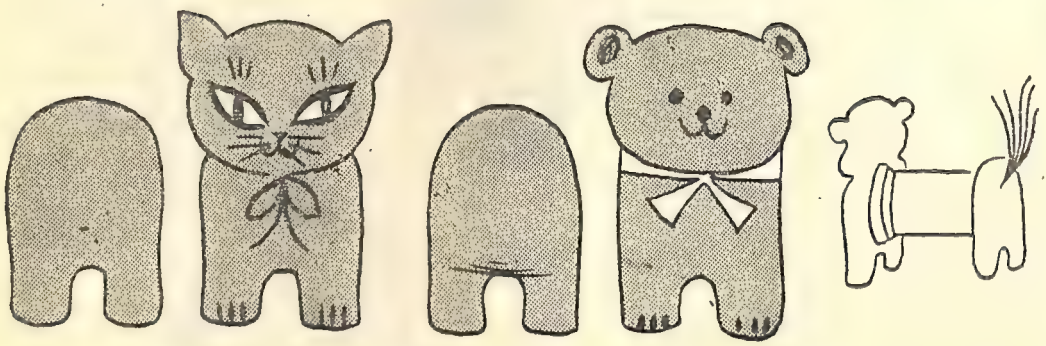

Böylece türlü türlü hayvanların resimlerini yaparak kendi kendinize ufak çapta bir sirk kurabilirsiniz.

UÇAN BİR YARASA YAPALIM

Elinize yarasayı yapmak istediğiniz büyüklükte kül renkli bir karton alın. Ortasından ikiye katlayıp derginizde gördüğünüz gibi bir yarasanın vücudunun yarısını çizin.

Güzelce kestikten sonra kanatlara bir lâstik takın. Bunun ortasına da bir ip bağlayın. Yarasanızın ipini yukarı doğru hızla çekerek onu uçurun.

MIKNATISLARLA TÜRLÜ TÜRLÜ OYUNLAR

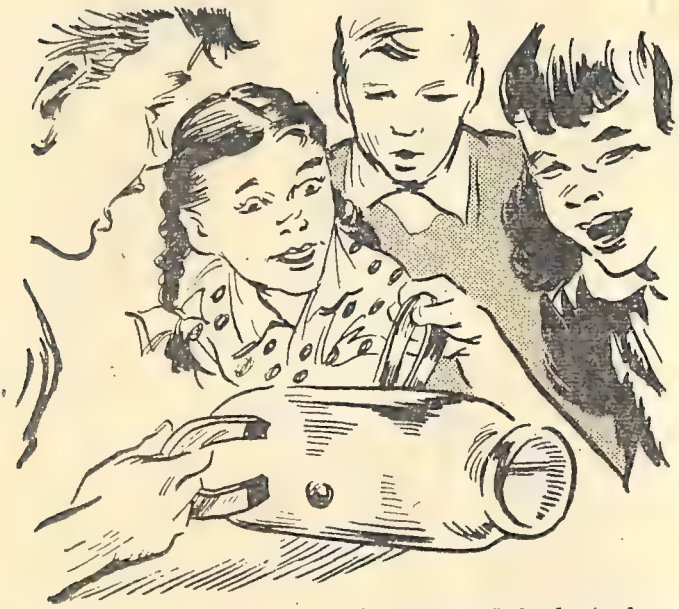

Çubuk veya nal şeklindeki mıknatıslarla kışın karlı, yağmurlu günlerde toplanarak arkadaşlarınızla eğlenceli bir vakit geçirebilirsiniz. Vereceğimiz birkaç oyun örneğine dayanarak kendiniz çeşitli oyunlar yaratabilirsiniz.

Boş bir süt şişesinin içine çelik bir bilye koyun. (Bunun yerine birkaç tel kâğıt raptiyesi de kullanabilirsiniz) şişeyi yanlamasına yatırın. Mıknatısınız şişenin dış yüzeyinde ileri geri oynatarak içerdeki bilyeyi hareket ettirebilirsiniz.

Bununla istediğiniz kadar oyuncuyla sürükleyici bir oyun oynıyabilirsiniz. Bilyeyi yahut da kâğıt raptiyelerin hepsini şişeden ilk çıkaran oyunu kazanır.

Eğer oyunu kâğıt raptiyeleriyle oynuyorsanız, ve elinizdeki mıknatıs oldukça kuvvetliyse şişeyi yan yatırmağa lüzum yoktur.

OTOMOBİL YARIŞINI KİM KAZANACAK?

Oyuncakçılarda satılan plâstik yarış arabalarından birkaç tane alın. Bunların altlarına ufak bir demir parçası yapıştırın veya bir tel kâğıt raptiyesi tutturun.

Arabaları kartondan hazırladığınız yarış sahasına koyun.

Mıknatıslarınızı kartonun altında oynatmak suretiyle arabaları yarıştırabilirsiniz.

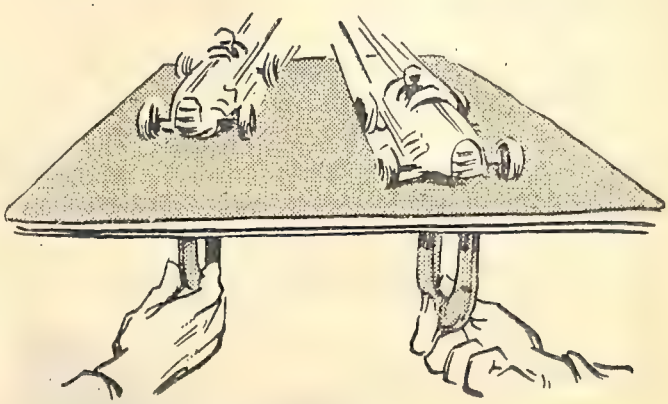

Yeni yılda her kardeş Doğan Kardeşe bir yeni abone bulursa, Doğan Kardeş'in aboneleri bir misli artar.

Geyiğin Hediyesi

HİKÂYE çok, çok eski zamanlarda geçti. O zamanlar insanlar daha çok köylerde yaşarlardı. Şehirler minicikti. Ve şehirlerin dışında büyük ormanlar uzanırdı.

İşte Pierre ile büyükannesi bu ormanlardan birinin başlangıcında pek fakir, ama pek temiz bir kulübede yaşarlardı. Pierre yedi yaşında, melek gibi güzel küçük bir oğlan çocuğu idi. Kocaman siyah gözleri, dalgalı saçları, tatlı bir tebessümü vardı. Kalbi o kadar iyi idi ki bir lokma ekmeğini bile ormandaki hayvanlarla paylaşmayı hiçbir zaman unutmazdı.

Büyükanneye gelince artık o kadar ihtiyar, o kadar yorgun, o kadar zayıftı ki pek fazla bir işe gücü yetmiyor, yalnız minicik kulübelerinin bakımı ile meşgul oluyordu. Bu yüzden de kışın ateş yakmak için ormandan odun getirmek Pierre'in işi idi.

Nemli rüzgârın insanı iliklerine kadar dondurduğu bir şubat öğle sonu büyükanne Pierre'e: «Yavrucuğum», dedi. «Odunumuz bitmek üzere. Ormana gidip biraz odun getirir misin? Gökyüzü sarı, gri bulutlarla kaplı. Yakında kar yağacak. O zaman kuru dal bulamıyacaksın.»

«Gideyim büyükanne» dedi, küçük.

Büyükannesini sımsıkı kucakladı, sonra büyük ağaçların altında minicik, yalnız başına yola düştü.

Odun toplamak iş değildi. Ama Pierre şimdiye kadar pek çok odun toplamış, evin yakınlarında artık hiç odun kalmamıştı. Yakacak bir şeyler bulabilmesi için uzun zaman yürümesi icabetti. Kuru ağaç dallarının bulunduğu bir yer bulunca hemen onlardan bir kucak toplamaya başladı. Başı önüne eğik öyle şevkle çalışıyordu ki, gökyüzünün kararmaya başladığını farketmedi. Birden bire etrafında kar tanecikleri uçuşmaya başladı.

«Ooo!» dedi. «Dönme zamanı geldi.»

Ama artık çok geçti. Toprak göz açıp kapayıncaya kadar beyaz bir halı ile örtülüvermiş, bütün izler kaybolmuştu. Ağaçlar birbirinden ayırdedilmiyordu.

Pierre yolunu bulamadı.

«Üşüyorum ama korkmadım,» diye düşündü. Sonra gözüne bir kaya oyuğu ilişti. İncecik vücudunun sığabileceği kadar bir oyuktu bu. O da öyle yaptı. Yalnız donmamak için zayıf odun demetini aldı. Büyükannesinden öğrendiği gibi iki çakmak taşını birbirine sürterek ateş yaktı. Sonra bütün bu yaptıklarından yorgun, biraz da sıcağın tesiri ile uykuya daldı. Kurtuldu mu zannediyorsunuz? Ne çare hayır.

Ateş yanıp bitti. Yavaş yavaş akşam oldu. Kar arttığı nispette şiddetlenen soğuk Pierre'in tatlı uykusunu tehlikeli bir gevşeyişe çevirdi.

İşte her şeyin gri ve hüzünlü olduğu bu saatte ormanın büyük geyiği ağaçların arasından çıktı. Geyiklerin kıralı idi bu. Başının üzerinde kudretli iki fidana benzer iki kocaman boynuzu vardı. Hayretle yaklaştı ve küçüğü tanıdı. Oydu tabii. Daha önce onun ekmeğini yememiş miydi?

«Yazık,» diye düşündü güzel geyik. «Bu çocuk burada ölecek.»

Sönmüş ateşe baktı. Küçük dostunun ayakları üzerine kar yağıyordu.

«Onu ısıtmalı,» diye düşündü.

Kocaman boynuzları yüzünden, kaya parçası Pierre'e daha fazla yaklaşmasına engel oluyordu. Küçüğe yardım etmesi imkânsızdı.

O zaman geyiklerin kıralı ağlamaya başladı. Pierre'i ne kadar severdi. O devirde hayvanlar Tanrılarını, Yaratıcılarını hatırlarlardı. Geyik de dua etmeye başladı.

«Ah tanrım, bana bir imkân ver. Küçük dostum Pierre'i kurtarayım.»

O kadar içten dua ediyordu ki Tanrı hiç şüphesiz onu duydu. Geyik birdenbire başından ağır bir şeyin, sonra da bir ikincisinin kurtulduğunu hissetti. Ve fidanlar gibi sağlam iki güzel boynuzunun sönmekte olan ateşin üzerine düştüğünü hayretle gördü.

O anda anladı. Tanrıya şükrederek, derin bir üfleyişle sönmekte olan ateşi canlandırdı. Parlak kırmızı alevler yavaş yavaş yükseldi. Ateş etrafına sıcaklık veriyor, karlar eriyordu. Pierre şimdi yanakları pembe pembe, bahtiyar bir insan gibi uyuyordu.

Boynuzsuzluğundan utanan geyik ağaçların arkasına çekildi. Oraya gizlenerek ateşin yanışını seyretti. İçinde boynuzlarının yandığı bu mucizeli ateş bütün bir gece devam edecekti.

Pierre sabahleyin bir güneş ışığının dokunuşu ile neşe içinde uyandı. Beyaz halının eridiğini gördü. Meydana çıkan izlerden yolunu tanıdı. Endişe içindeki büyükannesini meraktan kurtarmak için koşarak eve gitti.

Güzelliği bozulan, fakat artık kendisini pek mesut hisseden geyik yalnız kalınca ormanın kuytuluklarına doğru gözden kayboldu.

O zamandan beri, belki de ormanlar kıralı ile bir küçük oğlan çocuğu arasındaki bu güzel dostluğun bir hâtırası olarak, her sene şubat ayında geyiklerin boynuzları düşer.

HANGİSİ DOĞRU'nun CEVAPLAR

1. Jonathan Swift, 2. Rüzgârın hızını, 3. Kahire, 4. Kaplumbağa.

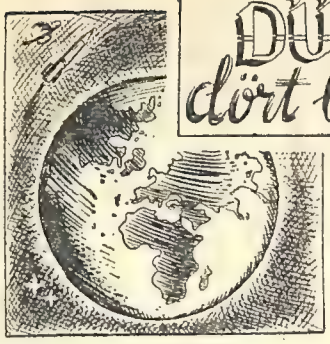

DÜNYA'nın dört bucağından

Gözyaşı nasıl meydana gelir?

Gözlerimizin ağladığımızda, veya çok güldüğümüzde veya şiddetli rüzgâr veya sert bir koku sebebiyle yaşardığı düşünülerek göz yaşının bazı özel hallerde meydana geldiği sonucuna varabiliriz. Ama gerçekte durum böyle değildir. Gözyaşı hiç durmadan akar. Fakat çoğu zaman biz bunun farkında olmayız.

Bizim bildiğimiz özel durumlar ancak gözyaşı bezlerinin fazla çalıştığı zamanlardır.

Gözyaşının en önemli görevi gözlerimizi yıkayıp temizlemektir. Üst göz kapaklarının alt kısmında bu temizleyici sıvıyı çıkaran minicik birer salgı bezi bulunur. Her göz kırpışımızda, göz kapakları bir gözyaşı damlacığiyle gözün yüzeyini siler. Bu tıpkı otomobillerdeki cam silicilerinin çalışmasına benzer Yalnız tabiî gözyaşının çıkması için, silicileri hareket ettirmek için olduğu gibi bir düğmeye basmak gerekmez. Bu iş kendi kendine olur. Ortalama bir ömür boyunca gözler aşağı yukarı 250.000.000 defa silinir.

Göz temizlendikten sonra temizleyici sıvı her alt göz kapağındaki birer minik deliğe dökülür. Bu delikler burundaki kılcal kanalcıklara akar. Gözyaşı bu kanallarda kuruyarak bir kabuk meydana getirir.

Gözyaşı bezleri fazla çalışınca bu sistemde normal olarak işliyemez. İri yaş damlaları gözlere akmaya başlar. İlkin kanalcıklar bu fazla suyu da boşaltmağa çalışırlar. Bu yüzden burnumuzu çekmeğe başlarız. Daha sonra gözyaşı bu kanallarla atılamıyacak kadar fazlalaştığından gözlerden yanaklara doğru yuvarlanır. Çok geçmeden bu da durur ve cam silicileri yine normal olarak çalışmağa başlarlar.

Atların dişlerine bakarak yaşları kestirebilir mi?

Atların dişlerine bakarak yaşlarını kesin olarak söylemek pek mümkün değilse de aşağı yukarı bir tahmin yapılabilir. Taylar altı aylık olunca süt dişleri diyebileceğimiz 4 dişleri tamamlanır... Hayvan beş yaşını doldurunca bu dişlerin hepsi dökülür ve yerlerine yenileri çıkmağa başlar. Bunların da gelişip tamamlanması aşağı yukarı at iki yaşına basıncaya kadar sürer. Bundan sonra da üstlerinde aşınma belirtileri görülmeğe başlar.

Onuncu Gezegenin Esrarı

Şu günlerden birinde veya önümüzdeki yıllarda gazetelerde büyük başlıklarla şöyle bir habere rastlıyabilirsiniz: Yeni bir dünya daha bulundu. Bugün gökyüzüne ait birşeyler bilen herkes, güneşin etrafında dokuz gezegen bulunduğunu bilmektedir. Güneşten itibaren uzaya doğru saymaya başlarsak yer küresi bu gezegenlerin üçüncüsüdür. Dokuzuncu da Pluto'dur. Bu ancak büyük teleskoplar yardımiyle görülebilen çok uzaklarda bir dünyadır.

Astronomlar Pluto'nun güneş sistemindeki sonuncu gezegen olduğuna inanmamaktadırlar. Gökyüzüyle ilgili macera romanları yazanlar kitaplarında uzaya fırlatılan kahraman kişilerden, bunların yeni yeni dünyalar buluşundan uzun uzun bahsetmişlerdir. O zamanlar akla pek uygun gelmeyen ve hayal gücü kuvvetli kimselerin uydurmaları olarak sayılan bu kitaplarda adı geçen şeylerin çoğu bugün gerçekleşmiştir.

Uzayda dolaşan sun'i peykler yeryüzüne uzayın özelliklerinin anlaşılmasına yarıyacak etraflı bilgi göndermektedirler. Ayrıca teleskoplarla donatılmış uzay istasyonlarının kurulması fikri üzerinde de çalışmalar yapılmaktadır. Acaba onuncu gezegeni bu istasyonlar mı bulacak? Böyle bir şeye kesin bir cevap verilemez. Kimbilir belki de onuncu gezegeni astronomlar yeryüzünden, bulundukları gözlem evlerinin dışına bile çıkmadan bulacaklardır.

Gezegenlerin tarihçeleri incelenirse bunun örneklerine rastlamak mümkündür. 1846 yılında Neptün yıldızı bu şekilde keşfedildiği gibi daha sonraları 1930'da, Pluto da yeryüzünden yapılan gözlem ve hesaplar sonunda ortaya çıkarılmıştır.

Bundan aşağı yukarı altmış yıl kadar önce Percival Lowell adlı bir astronom gezegenlerin güneş etrafında çizdikleri yörüngeleri incelerken bir şey dikkatini çekti. Güneş sisteminde en uçta bulunan gezegenlerin güneşe olan uzaklıklarının bilginlerin hesapladıklarlardan biraz daha fazla olduğunu gördü.

Bunun sebebi, başka bir bir gezegenin bunları uzaya doğru çekmesi olabilir miy-

Lowell güneş sisteminin en dış kısmında bulunan gezegenleri kendine çeken başka bir gezegenin varlığına inanıyordu. Bunu bulmak için çalışmalara başladı. O zamanki teleskopların hiçbiri başka bir gezegen göstermiyordu. Pek çok kimse

DOKTOR AMCANIN ANLATTIKLARI

(Baş tarafı Sh. 37 de)

siniz. Annelerinizin sizler için hazırladığı her şeyi yiyeceksiniz, et, balık, yağ, ceviz, fındık, tahin helvası kalorili besiler olduğundan yiyecek, yedikçe, kolay kolay üşümiyeceksiniz. Bu yıl daha anlayışlı, daha sevimli olacak, vaktinde yatıp, vaktinde kalkacak, üstünüze, başınıza dikkat edecek, büyüklere hürmetle düşkünlere yardımda kusur etmiyecek, vücut ve ruh sağlığına ehemmiyet verecek, her sabah yüzünüzü, ellerinizi, ayaklarınızı soğuk su ile yıkayacak, iyice kurulanacaksınız.

Aşılardan korkmıyacak, tifo, tifüs, boğmaca, çocuk felci, verem aşılarını yaptırmamışsanız yaptıracaksınız... Siz öğretmenlerinin baba ve annelerinizin büyüklerin sözlerini dinler, sağlığınıza dikkat ederseniz, kolay kolay hastalanmazsınız, hepinize sağlıklı, ışıklı, sevinçli yıllar dilerim çocuklar. Şimdi gidip arkadaşınızın sizin için sabırsızlıkla vereceği piyano konserini dinleyiniz.»

Teşekkür edip salona geçtiler. Biraz sonra yan odadan gelen tatlı piyano sesi ile çocukluğumu hatırladım.

Dr. Kâmran Şenel

ONUNCU GEZEGENİN ESRARI

(Baştarafı S. 49 da)

de Lowell'in çabalarının boşuna olduğu çünkü gerçekte böyle bir yıldız bulunmadığı kanısındaydılar.

Uğradığı başarısızlıklar Lowell'in inancını sarsmamıştı. Çalışmalarına devam ediyordu. Dokuzuncu gezegeni bulabilmek ümidiyle Arizona'da bugün kendi adını taşıyan gözlemevini kurdu. Fakat var olduğuna bütün benliğiyle inandığı dokuzuncu gezegenin varlığını başkalarına ispatlıyamadan öldü. Birlikte çalıştığı arkadaşları onun başladığı araştırmalara devam ettiler.

Gözlem evine daha güçlü teleskoplar verildi. Lowell'in iş arkadaşları her gece gökyüzünde X gezegeni adını verdikleri dokuzuncu gezegeni araştırıyorlardı. Bunun yıldızlar arasında dolaşan zayıf bir ışık şeklinde görüneceğini hesapladıklarından gökyüzünün binlerce fotoğrafını çekmişlerdi. Bunlar sonradan özel bir mikroskopla inceleniyordu.

Nihayet Lowell dokuzuncu bir gezegenin bulunduğu fikrini ortaya attıktan yirmi beş yıl sonra astronomlar bu yıldızı hafif bir karaltı halinde gördüler.

Lowell'in hayranları bu yeni gezegene Lowell adının verilmesini ileri sürdüler. Güneş sistemindeki diğer gezegen de güneşten uzaklığı sebebiyle karanlıklar âleminde bir dünyaydı. Üstelik bu adın ilk iki harfi, Percival Lowell'in ad ve soyadının baş harflerini taşıyordu. Yani Pluto bu gezegene her bakımdan yakışan bir isimdi.

Dokuzuncu gezegen bulunduktan sonra, astronomlar onun büyüklüğünü hesaplamağa koyuldular. Kendilerini şaşırtan bir sonuç elde ettiler. Bu gezegen dünyadan küçüktü halbuki onlar komşu gezegenleri çekebilecek büyüklükte bir gezegen bulduklarını sanıyorlardı.

Pluto'nun çekim kuvveti diğer gezegenleri yörüngelerinden ayıracak güçte değildi. Bugün birçok bilginlerin uzayda Pluto ötesinde daha başka gezegenlerin bulunduğu kanısını desteklemelerine sebep bu gerçektir.

Lowell gözlem evinde çalışanlar yıllarca onuncu gezegeni araştırdılar durdular. Fakat çabaları başarısız kaldı.

Dünyanın en büyük teleskobu olan Hale teleskobu Kaliforniya'da Palamor dağına yerleştirildiğinde bu güçlü aletle o zamana kadar bilinmeyen birçok gezegenin de görülebileceği sanılmıştı. Uzayın derinliklerini gösteren bu teleskop daha yakındaki gök cisimlerini küçük teleskoplardan pek farklı olarak göstermemektedir. Uzay gözönüne getirilince diğer yıldızlarla karşılaştırılınca bizden en uzak olan gezegen bile nispeten yakın sayılır. Çünkü gezegenler milyonlarca km. ötede olmalarına karşılık yıldızlar bizden trilyonlarca km. uzaktadırlar.

Bu onuncu gezegen ancak yine orta güçte, gökyüzünün büyük bir kısmını en ince ayrıntılarıyle gösteren bir teleskopla bulunabilecektir. Bugün bu nitelikleri taşıyan teleskoplar bulunmaktadır. Eğer gözlem evlerinden biri Pluto ötesindeki dünyaları araştırma işine girişirse hiç değilse bir tane daha gezegen bulunabileceği yüzde yüz kesin olarak söylenebilir ama bunun ne biçim bir şey olduğu daha çözümlenememiştir.

★

GÖRÜNMEZ DAVETİYE

(Baştarafı S. 4 de)

ufaldılar, ufaldılar, ufaldılar Sonunda hepsi giydikleri elbiseler renginde birer fare olup kızın etrafında dönerek birbirlerini kovalamaya başladılar.

Daha sonra şato küçülmeğe başladı. Koca şato ufacık bir cam kırığı haline gelinceye kadar küçüldü. Bu arada farelerin hepsi kaçtı

Kız gözlerini açtığında, kendini evde, yemek odasındaki masanın altında buldu.

Usulca kendi odasına geçti. Kimse duymadan yatağına girdi ve tekrar uykuya daldı.

Gülen Oktay

★

MİDASIN ALTINLARI

(Baştarafı S. 34 de)

ğunu söylüyordu. Sıra kızına gelmişti, Midas,

«Dünyayı altın haline getirip önüme koysalar onun saçının bir teliyle değişmem» dedi.

Yabancı,

«Anladığıma göre, şu altın hırsı kalbine işliyememiş. Eğer öyle olsaydı halin yamandı Şimdi söyle bakalım sana bağışladığım şeyden gerçekten kurtulmak istiyor musun?

Midas sevinçle bağırdı:

«Hemen, derhal.»

Peri,

«Peki öyleyse» dedi. Saray bahçesinin yanından geçen ırmağa gi Iyice yıkan. Sonra bir testi su doldurup kızının vücuduna serp. Herşeyin eski haline döndüğünü göreceksin.

Midas hiç vakit kaybetmeden hemen nehre koştu. Güzelce yıkandıktan sonra az önce elini sürdüğünde altın olan testinin tekrar eski haline geldiğini görünce çocuklar gibi sevindi.

Hemen salona koştu. Daha su elinden sıçrar sıçramaz kızın yanaklarına renk gelmeğe başladı.

Midas durmadan su serpiyordu.

Kız,

«Dursanıza babacığım niçin elbisemi ıslatıyorsunuz?»

Küçük prensesin altın bir heykel haline geldiğinden haberi yoktu. Babasının boynuna sarıldıktan sonra olanları hiç hatırlamıyordu.

REHBER AMCA

Rehber istemez misiniz,
Hayır, Ben işaretle ve resim çizerek derdimi anlatabilirim.
İlkin seyahat kitabında gördüğüm o büyük camiyi gezeyim. Resmini çizersem herhalde şu yerli beni oraya götürür.
Ey! Ey!
Sizin cami resmini soğan sandı !

Pekala, haydi öyleyse beni o camiye sen götür.
Çok yerinde bir karar verdiniz, doğrusu.
Bu ülkede çeşitli diller konuşulur.
Passo parçare? Wilt mit als tubblieft?
Büyük Cami ne tarafta?
Unghınggurg.
Bu ne biçim iş! Hiçbirini anlamadı. Biraz daha uğraşalım.
Ham, hum, yum.
Chá chá bongo? Pattyfattyobrie? Fundiriios Fusible?

Bu şaşkın, yeryüzünde konuşulan dillerden hiçbirini bilmiyor!
Kalsın, kalsın.
Zaten geminin kalkma vakti geldi.
Oh, Çok şükür! Ağzımdaki şekerden bir saattir çenelerimi oynatamıyordum. Siz de buyurun!

MİNİKLER

İBR. ERSARAÇ

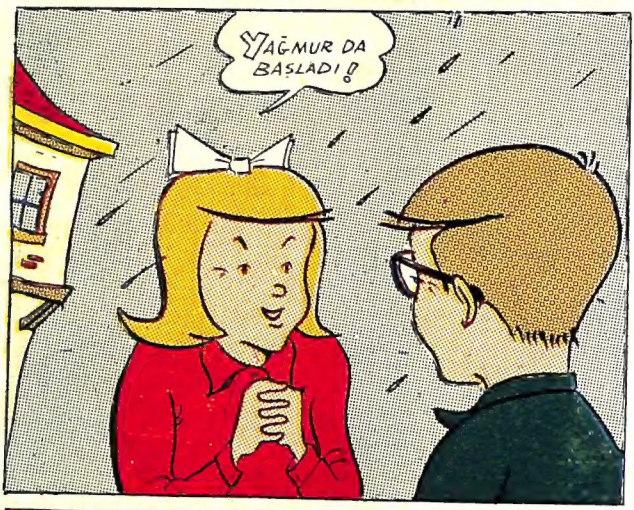

BİRDEN BİRE BOŞANAN YAĞMUR, SELLER HALİNDE YOLLARI DOLDURMUŞTU... EVLERİNE YARAMIYAN **MİNİKLER**, **YOĞURTÇU AMCANIN** YARDIMI İLE TEHLİKEYİ ATLATMIŞLARDI!

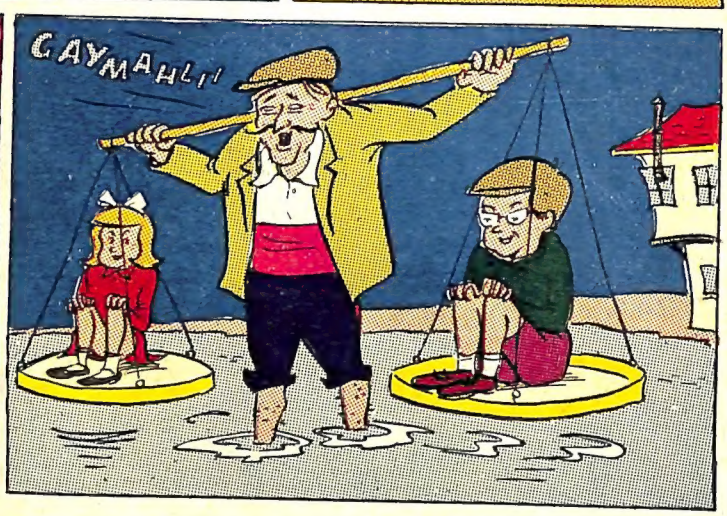

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.